

1   utorak, 11.07.2006.

2   [Uvodna riječ Obrane]

3   [Otvorena sjednica]

4   [Optuženik je ušao u sudnicu]

5   ... Početak u 09.01h

6   SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Međunarodni krivični sud za bivšu
7 Jugoslaviju zasjeda. Izvolite sjesti.

8   SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dobro jutro svima. Gospodine
9 Milovančević?

10   G. MILOVANČEVIĆ: Dobro jutro, časni Sude.

11   Pre nego što krenem sa uvodnim izlaganjem, hteo sam samo da pokrenem
12 jedno kratko pitanje. Odbrana ima rok da do sutra dostavi ekspertske nalaz za
13 vojnog eksperta. Molila bi ovim putem da nam Veće taj rok produži. Mi
14 jednostavno fizički nismo stigli da pročitatamo taj nalaz koji je urađen sada na
15 srpskom jeziku. To je nalaz koji je vrlo obiman i u ovim obavezama koje su nam
16 predstojale do današnjeg dana - i delom se završavaju danas, a delom u sredu i
17 do petka - jednostavno, doslovno nismo fizički stigli da pročitatamo taj nalaz, a
18 kamoli da ga prevedemo i da ga dostavimo protivnoj strani. To bi bio razlog da
19 zamolimo Veće da nam omogući da nakon godišnjih odmora, dakle 14. avgusta, kao i
20 ovaj drugi nalaz, dostavimo sve to Tužilaštvu. A Tužilaštvo će onda imati rokove
21 koji su predviđeni pravilima za daljnje postupanje sa tim nalazom.

22   SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li imate odgovor na to, gospodine
23 Whiting?

24   G. WHITING: [simultani prijevod] Ja nemam prigovora na to, časni Sude.
25 Možda bih nakon uvodne riječi želio da pokrenem nekoliko administrativnih
26 pitanja, ali to može da sačeka trenutak nakon uvodne riječi.

27   SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala lijepo, gospodine Whiting.

28   [Suci vijećaju]

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančević.
2 Odobren je Vaš zahtjev. Ali, kako bi bilo jasno kada nakon ljetne pauze
3 predlažete da priložite svoj izvještaj, svoj ekspertski nalaz? Možete li nam
4 dati tačan datum?

5 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, mi smo uvereni da to možemo učiniti već 14.
6 avgusta, dakle, na samom početku našeg rada nakon letnje pauze.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala lijepo, gospodine Milovančević,
8 onda će to biti 14. avgust.

9 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala Vama, časni Sude.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

11 G. MILOVANČEVIĆ: Odbrana će danas izneti svoju uvodnu reč i svoje
12 stavove o činjeničnim i pravnim pitanjima koja su pokrenuta optužnicom protiv
13 optuženog, gospodina Milana Martića.

14 Dakle, Odbrana će ukazati na one polazne osnove, na ono stajalište
15 Odbrane koje bi trebalo da ukaže na to da navodi optužnice nisu osnovani, da se
16 radi o posmatranju veoma kompleksnih političkih, vojnih, međunacionalnih i
17 državnih odnosa u jednom periodu od pet godina na prostoru jedne bivše evropske
18 države Jugoslavije i da je Tužilaštvo u svome pristupu primenilo jedan metod
19 selektivnog posmatranja činjenica i događaja, njihovog izdvajanja iz konteksta,
20 bez uspostavljanja stvarnih uzročno-posljedičnih veza.

21 Odbrana na samom početku želi da ukaže na činjenicu da Tužilaštvo govori
22 o jednoj trećini teritorija bivše jugoslavenske republike Hrvatske, na kojem su
23 u to vreme živeli Srbi kao domaće stanovništvo i o znatnim delovima Bosne i
24 Hercegovine. I u kontekstu sveopšte jugoslavenske krize o kojoj govore svi

25

26

27

28

29

30

1 dokumenti Ujedinjenih nacija, Tužilaštvo te prostore, dakle, otprilike jednu
2 trećinu Hrvatske i znatne delove Bosne, posmatra u jednom kontekstu koji je
3 istrgnut od ostalog dela teritorije Jugoslavije, od drugih zbivanja, od drugih
4 uticaja, i pokušava da saslušavanjem svedoka i eksperata izgradi tezu o
5 takozvanom udruženom zločinačkom poduhvatu. Da se ne bi ponavljao, Odbrana će
6 poći hronologijom dešavanja koja su bila na tom prostoru u ovom periodu vremena.

7 Ono što je karakteristično za ovaj period vremena na koji se odnosi
8 optužnica, a optužnica formalno pokriva period od 1991. do 1995. godine, jeste
9 pojava nekih političkih stranaka na teritoriji tadašnje Jugoslavije i tadašnje
10 federalne jedinice Hrvatske. Početkom 1989. godine u Hrvatskoj se osniva
11 Hrvatska demokratska zajednica na čelu sa gospodinom Franjom Tuđmanom. To tada
12 nije bila partija, politička stranka. Ona tada po propisima i nije mogla biti
13 registrovana. Kao stranka je registrovana kasnije i to je učinjeno u skladu sa
14 važećim propisima, kao što je godinu dana kasnije, na teritoriji SAO Krajine
15 Krajine, odnosno Hrvatske registrovana i Srpska demokratska stranka. Dakle, u
16 1990. godinu ulazi se sa pojavom novih stranaka na teritoriji Hrvatske, tadašnje
17 jugoslovenske republike Hrvatske u okolnostima kada jugoslovenska kriza, kao
18 državno pitanje i pitanje od međunarodnog značaja, značaja za međunarodno pravo,
19 počinje da ulazi u svoju kulminaciju.

20 Tužilaštvo u svojoj tezi govori o tome kako je pojava nekih
21 nacionalističkih stranaka dovela do svog zla o kome se govori u ovoj optužnici.
22 Međutim, pojava tih stranaka bila je samo jedan sitan kamen u mozaiku opštih
23 političkih zbivanja i drugih, mnogo značajnijih težnji koje su se u to vreme
24
25
26
27
28
29
30

1 javljale na jugoslovenskom prostoru. Te 1990. godine, kao i 50 godina pre toga,
2 na prostoru Jugoslavije postoji samo jedna država, Socijalistička Federativna
3 Republika Jugoslavija. Ja ću je u daljem mom izlaganju zvati skraćeno
4 Jugoslavija, misleći na kompletnu teritoriju te države. Te 1990., potom 1991.,
5 pa do polovine 1992. godine, po međunarodnom pravu potpuno je nesporno da
6 postoji samo jedan subjekt međunarodnog prava, samo jedna međunarodno priznata
7 država. To je upravo ta Jugoslavija, Jugoslavija koja je bila jedan od 45
8 osnivača Ujedinjenih nacija; koja je i 1990. i 1991. bila članica Ujedinjenih
9 nacija; koja je bila u svemu u skladu sa principima KEPS-a po svome ponašanju i
10 delovanju, dakle, Konferencije o evropskoj bezbednosti i saradnji i koja je bila
11 ugledni član međunarodne zajednice. Dakle, ni 1990., ni 1991. godine nijedna od
12 federalnih jedinica u Jugoslaviji nije država, nije međunarodno priznata država.
13 To su federalne administrativno-političke jedinice u sastavu jugoslovenske
14 federacije bez međunarodnog pravnog subjektiviteta.

15   Zašto Odbrana pominje ova pitanja? Zbog toga što ono što će se dešavati,
16 voditi jednom razvoju događaja koji će uvesti u rat i katastrofu. A to što se
17 dešavalo, kratko se može sažeti u jednoj rečenici. To je bio pokušaj pojedinih
18 jugoslavenskih federalnih jedinica, Hrvatske i Slovenije pre svih, da se mimo
19 odredbi jugoslovenskog Ustava, i suprotno međunarodnom pravu, secesijom odvoje
20 od Jugoslavije. One su to htele i sprovele po svaku cenu. Taj proces razaranja
21 jugoslovenske države, dakle, počinje isticanjem tih separatističkih zahteva
22 Slovenije i Hrvatske još 1990. godine. Tada još na nivou jugoslovenske države
23 dolazi u Federaciji i u Predsedništvu do pregovora o mogućem rešenju tih
24 problema. Niko u jugoslovenskom saveznom državnom vrhu nije želeo niti spremao

25

26

27

28

29

30

1 rat. Da jeste, ne bi bilo pregovora i razgovora o tim pitanjima.

2 Pri svemu tome, važno je imati u vidu još jednu činjenicu. Na teritoriji
3 Jugoslavije do te 1990. godine postoji potpuni mir. Sve članice jugoslovenske
4 federacije su ravnopravne u svim svojim pravima. Sve članice jugoslovenske
5 federacije po Ustavu Jugoslavije i po njihovim ustavima potpuno ravnopravno
6 učestvuju u funkcionisanju jugoslovenske federacije.

7 Vi ste, časnii Sude, čuli mnogo puta za Predsedništvo Jugoslavije. To je
8 bio pojam za takozvanog kolektivnog šefa države. Takav primer mislim da teško da
9 postoji u federalnoj praksi bilo koje države sveta. Taj primer je naravno
10 pozitivan. On je pozitivan izuzetak jer je rezultat nastojanja u jugoslovenskom
11 Ustavu i ustavima federalnih članica Jugoslavije da one budu, svaka od njih,
12 zastupljene u organu čini kolektivnom... koji se zove kolektivni šef države.
13 Dakle, bila je obavezna procedura po Ustavu da svaka republika da jednog svog
14 predstavnika, tako da je šest republika i dve autonomne pokrajine u sastavu
15 Srbije po ustavu Jugoslavije davalo osam predstavnika ukupno i tih osam
16 predstavnika su činili kolektivnog šefa države. Da bi se obezbedila potpuna
17 ravnopravnost u državnom odlučivanju o najznačajnijim pitanjima, ti predstavnici
18 republika u kolektivnom šefu države, Predsedništvu Jugoslavije, rotacijom su se
19 smenjivali svake godine, pa je jedne godine tu bio predstavnik iz Slovenije,
20 potom iz Makedonije, i tako redom. Da ne nabrajam sve jugoslovenske federalne
21 jedinice.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1   Ustav Jugoslavije je pri tome predvideo mogućnost, čak i mogućnost da se
2 pojedine federalne jedinice osamostale, odvoje od Jugoslavije. Dakle, status
3 federalnih jedinica bio je maksimalno povoljan po njih. Ali je takva mogućnost
4 bila uslovljena samo poštovanjem ustavne procedure, Ustava Jugoslavije. A ta
5 procedura je zahtevala saglasnost svih članica. Naravno, lako je tvrditi i
6 govoriti ono što su govorila secesionistička rukovodstva Hrvatske i Slovenije da
7 je to kočnica za njihove zahteve. Ali nema demokratskog poretka u jednoj državi
8 ako bilo koja od šest članica federacije može da radi šta hoće. Ustav
9 Jugoslavije je predvideo pravo na samoopredeljenje čak do otcepljenja, ali
10 postoji jedno "ali". A to ali je značilo da se do toga dođe zajedničkom odlukom
11 svih federalnih jedinica. E, takvu zajedničku odluku, časni Sude, rukovodstva
12 Slovenije i Hrvatske 1990. nisu želele. Nisu želele. Njima je to bilo
13 neprihvatljivo. Ta dva rukovodstva, Slovenije i Hrvatske i te dve jugoslovenske
14 federalne jedinice želele su samostalnost odmah i po svaku cenu. I po cenu rata.

15   Najuticajniji hrvatski političar u tom periodu vremena, gospodin Franjo
16 Tuđman, predsednik Hrvatske i predsednik Hrvatske demokratske zajednice, dakle,
17 najuticajnije stranke u Hrvatskoj, javno je i jasno rekao, još u maju 1992.
18 godine, otvoreno, na skupu pred 100.000 ljudi u centru Zagreba: "Mi smo
19 procenili da samostalnost možemo izboriti samo ratom i rata ne bi bilo da ga mi
20 nismo želeli. Mi smo vodili", objašnjava gospodin Tuđman tada, u maju 1992., "mi
21 smo vodili političke pregovore." To su bili ti dogovori jugoslovenskih republika
22 o mogućem rešenju krize u Jugoslaviji, ali smo se iza toga spremali za rat. A
23 kako su se spremali za rat? To je pitanje na koje će, po dubokom uverenju

24
25
26
27
28
29
30

1 Odbrane, Veće morati da potraži odgovor, da bi moglo da odluči o ovoj pravnoj
2 stvari.

3 Neke elemente za razmišljanje o tom pitanju, Veće pred sobom već ima na
4 osnovu dokaza koje je izvelo Tužilaštvo. Ekspert Tužilaštva Theunens je u
5 unakrsnom ispitivanju potvrdio da je rukovodstvo Hrvatske pozvalo stanovništvo
6 Hrvatske na pobunu, a drugi jedan svedok Tužilaštva je potvrdio da je tu bila
7 oružana pobuna. I mnogo dokaza koji su izvedeni tokom tužiočevog slučaja govore
8 o oružanim dejstvima i oružanoj pobuni. Protokol 2 Ženevskih konvencija predviđa
9 šta država radi sa oružanom pobunom. Savezna država Jugoslavija tu oružanu
10 pobunu po međunarodnom pravu je dužna, čak dužna, i mora da tretira kao
11 unutrašnje pitanje i tu oružanu pobunu mora da uguši. I to je predviđao Ustav
12 Jugoslavije i svi savezni zakoni. I takvoj nameni mogu da služe oružane snage
13 svake zemlje, pa i Jugoslavije. Tužilac tvrdi da je delovanje oružanih snaga
14 Jugoslavije, savezne oružane sile, agresija na federalne jedinice.

15 Naravno da ja ne verujem da moj kolega ne poznaje elementarne norme
16 međunarodnog prava, pa i ustava Jugoslavije - i njega mora da poznaje - već se
17 radi o nečem drugom, o pravljenju fikcije o takozvanom udruženom zločinačkom
18 poduhvatu. I suština te fikcije jeste da delovanje savezne vojne sile po nalogu
19 šefa države protiv oružane pobune jeste agresija na sopstvenu zemlju, na

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Hrvatsku i Sloveniju. To tvrdi tužilac u svom slučaju. Kako je to bilo, pokazat
2 ćemo u daljem izlaganju. Sada ću se vratiti ponovo na tu 1991. godinu.

3 Dakle, u tome trenutku kada na teritoriji Jugoslavije dolazi izvesno do
4 jedne političke krize koja se ispoljava u političkim zahtjevima pojedinih
5 federalnih jedinica koji su međusobno suprotni, neko hoće da izade iz
6 Jugoslavije - traži samostalnost - to čine Slovenija i Hrvatska. Neko bi da
7 ostane u Jugoslaviji. To hoće i Bosna, i Makedonija, i Srbija i Crna Gora. Pa se
8 onda u političkim pregovorima te 1990. nude različite opcije. Dakle, u tom
9 trenutku i takvim okolnostima, dolazi do uvođenja višestranačkog sistema na
10 teritorijama jugoslavenskih republika. Dolazi pri tome do pojave nacionalnih
11 stranaka - stranaka, dakle, koje s po svom osnovnom obeležju vezane za članstvo
12 koje pripada jednoj naciji. Sam naziv Hrvatska demokratska zajednica pokazuje da
13 je to hrvatska stranka. Sam naziv Srpska demokratska zajednica pokazuje da je to
14 stranka Srba u Hrvatskoj. Prevažodno njihova. Naravno, te stranke u svojim
15 aktima o osnivanju predviđaju mogućnost da svaki čovek može po svom političkom
16 opredeljenju se opredeliti za program takve stranke. Ali suština ocene tih
17 stranaka jeste da su one nacionalno orijentisane stranke. I u takvim okolnostima
18 na početku 1990. godine dolazi do organizovanja prvih višestranačkih izbora u
19 Hrvatskoj. Na tim izborima učestvuje više stranaka. Mi smo ih saslušavajući
20 tužioca i svedoka, unakrsno ispitujući čak pojedinačno nabrajali, časni Sude. I
21 nećemo sad u ovom trenutku pominjati sva njihova imena.

22 Ono što je za 1990. godinu, za prvu polovinu 1990. bitno to je pojava te
23 Hrvatske demokratske zajednice, njeno ispoljavanje kao najznačajnije hrvatske
24 stranke i njen politički rezultat na izborima u aprilu i maju 1990. godine.
25 Hrvatska demokratska zajednica je na izborima u Republici Hrvatskoj osvojila 41 %
26 glasova, a zahvaljujući većinskom izbornom sistemu, dve trećine mesta u

27

28

29

30

1 parlamentu Hrvatske koji se zove Sabor Hrvatske. I dala je predsjednika
2 republike, gospodina Tuđmana. Ono što je bitno za procenu dešavanja u tom
3 periodu svih strana jeste politički program te stranke. Suština političkog
4 programa Hrvatske demokratske zajednice, stranke predsjednika Tuđmana, je bila
5 nezavisna Hrvatska i Hrvatska kao država hrvatskog naroda.

6 Na tim izborima, 1990., učestvovala je i Srpska demokratska stranka,
7 nacionalistička stranka, kako je naziva tužilac u svojoj optužnici, pod vodstvom
8 gospodina Jovana Raškovića. Pri tome je ta stranka ispunila sve kriterijume za
9 registrovanje stranke po važećim hrvatskim propisima. Da li bi Hrvatska vlada
10 dozvolila registraciju nacionalističke stranke, stranke koja u svome programu, u
11 svome statutu, u svojim osnivačkim aktima ispoljava bilo kakav nacionalizam, a
12 pogotovu srpski? To ne bi dozvolila nijedna vlada, pa ni Hrvatska. A ova stranka
13 je registrovana, potpuno regularno. Dakle, tužilac u ovakvim okolnostima,
14 početkom te 1990. godine, u situaciji kad se održavaju prvi višestranački izbori
15 i kada na teritoriji Hrvatske HDZ pobeđuje uverljivo dobijajući te izbore i
16 postajući najveća stranka u Hrvatskoj i u parlamentu, u Saboru Hrvatske, tužilac
17 učešće Srpske demokratske stranke Jovana Raškovića tretira kao ostvarivanje
18 srpskog plana o udruženom zločinačkom poduhvatu. Pri tome, u tome trenutku kada
19 se održavaju ti prvi višestranački izbori u Hrvatskoj, na kojima učestvuje i
20 Srpska demokratska stranka, tadašnja jugoslovenska federalna jedinica Hrvatska,
21 ima oko četiri i po milijona stanovnika, a od toga, 581.000 su stanovnici koji
22 su se izjasnili kao stanovništvo srpske nacionalnosti. Po tim zvaničnim
23 popisim... podacima iz popisa 1991., Srba je bilo 12%, 581.000. Od 581.000 Srba,
24 na tim prvim izborima u Hrvatskoj za Srpsku demokratsku stranku glasao je

25

26

27

28

29

30

1 manji broj glasača, vrlo mali broj glasača, i ona je dobila izbore samo u Kninu.
2 Možda još u dve opštine.

3   Velika većina stanovništva srpske nacionalnosti je te 1990. godine
4 glasala za jednu drugu hrvatsku stranku, stranku Ivice Račana, bivšeg hrvatskog
5 komunista koji je hrvatsku komunističku partiju pretvorio sad u novu stranku,
6 Stranku demokratskih promena. Zašto sad sve ovo govorim? Ovo bi sve bilo
7 irelevantno kada sve ovo tužilac ne bi naopako predstavljao. A tužilac to čini
8 na sledeći način: što potpuno izbegava da sagleda opštu političku situaciju u
9 Hrvatskoj. Tada kad se održavaju ti izbori u maju 1990., po ustavu Hrvatske u
10 Hrvatskoj postoje dva naroda jer se Republika Hrvatska, federalna članica
11 jugoslovenske federacije, Hrvatska te 1990., po ustavu definiše kao država
12 hrvatskog i srpskog naroda u Hrvatskoj. Ne srpskog naroda iz Srbije, nego
13 srpskog naroda u Hrvatskoj. Takvo rešenje je postojalo prethodnih 50 godina i
14 postojalo je od Drugog svetskog rata, I možda osnovni razlog zbog koga su Srbi
15 imali status naroda u Hrvatskoj jeste taj što ih je pre Drugog svetskog rata,
16 dakle do 1941. bilo milijon više u Hrvatskoj. Dakle, na teritoriji Nezavisne
17 Države Hrvatske od 1941. do 1945., pobijeno je u strašnom genocidu milijon Srba.
18 To su podaci o kojima se govori. U koncentracionom logoru Jasenovac je umoreno
19 700.000. Procjenjuje se da je ukupan broj nastradalih - on nikada nije tačno
20 utvrđen - milijon ljudi. Milijon stanovnika srpske nacionalnosti, stanovnika
21 Hrvatske je u Drugom svetskom ratu umoreno od...

22   Na teritoriji Hrvatske je posle 50 godina od Drugog svetskog rata živela
23 svega 581.000 Srba. I ta odredba u hrvatskom Ustavu u suštini se odnosila na taj
24 pobijeni srpski narod u Drugom svetskom ratu, na taj doslovno genocidom uništeni
25 narod. Tužilac, kad objašnjava politička događanja i politička stermljenja, čak

26

27

28

29

30

1 priznaje činjenicu da je u toku Drugog svetskog rata bilo strašnog stradanja,
2 ali je taj pristup ciničan, ciničan zbog toga što zločin genocida ne zastareva.
3 Mi smo videli mapu Nezavisne Države Hrvatske i ta Nezavisna Država Hrvatska je
4 bila jedina zemlja na teritoriji Evrope u Drugom svetskom ratu, Hitlerove
5 Evrope, u kojoj je van Nemačke postojao koncentracioni logor, strašni
6 koncentracioni logor Jasenovac. A tužilac kaže: "To srpsko stanovništvo je
7 stradalo od genocida, ali je njegov strah preuveličan." Pa pošto je taj strah
8 preuveličan, neko je potpalio srpski nacionalizam, pa su onda srpski
9 nacionalisti iz tih motiva tako politički potpaljeni krenuli da prave novu
10 veliku Srbiju, da ubijaju Hrvate i da sprovode udruženi zločinački poduhvat. To
11 je teza Tužilaštva.

12 Pri svemu tome, Tužilaštvo je Odbrani dostavilo čitav niz dokumenata
13 koji govore o toj političkoj situaciji 1990. godine, na teritoriji Hrvatske i
14 Jugoslavije, pa nam je... pa se ne može reći da Tužilaštvo ne poznaje situaciju.
15 U to vreme na teritoriji Jugoslavije i Hrvatske, Tužilaštvo je dužno po prirodi
16 svog posla da poznaje tu situaciju. I Tužilaštvo nam je dostavilo dokaz, pismeni
17 dokaz, dokument obelodanilo Odbrani, koji govori o pisanju nemačkog časopisa
18 *Spiegel* 16. aprila 1990. godine koji govori o izborima u Hrvatskoj i kaže:
19 "Najveće izglede na izborima ima Hrvatska demokratska zajednica, jedna
20 ekstremistička grupa koja otvoreno sanja o velikoj Hrvatskoj, ima teritorijalne
21 pretenzije prema susednoj Bosni i Hercegovini" i sada naglašavam ono što je
22 najbitnije "i širi fanatičnu mržnju prema Srbima." Dakle, uoči izbora u
23 Hrvatskoj na kojima je pobedio HDZ i njen predsednik, gospodin Franjo Tuđman, u
24 Hrvatskoj je delovala politička stranka za koju nemački časopis te 1990. godine
25 piše da širi fanatičnu mržnju prema Srbima. Mi ćemo saslušanjem svedoka, časni

26

27

28

29

30

1 Sude i drugim dokazima pokazati da je ta predizborna kampanja HDZ-a i svih
2 hrvatskih političkih stranaka, hrvatskih po toj odrednici u svom imenu da su
3 hrvatski, dakle, da su te predizborne kampanje bile zasnovane na otvorenoj
4 mržnji prema Srbima, na iskazivanju otvorene netrpeljivosti prema tom delu
5 sopstvenog stanovništva Republike Hrvatske. To nije bila mržnja prema Srbima iz
6 Srbije ili prema Srbima koji žive u Americi; to je bila mržnju prema 12 %
7 sopstvenog stanovništva.

8 Tužilac nam je rekao kako je SDS vodila nacionalističku kampanju u vreme
9 tih izbora, a postoje javni, javno zabeleženi i objavljeni, i tekstuelno i
10 tonski i vizuelno, delovi govora gospodina Tuđmana, koji na jednom osnivačkom
11 sastanku HDZ-a, dakle, Hrvatske demokratske zajednice, pre ovih izbora u aprilu
12 i maju 1990. godine, 24. februara 1990. godine u dvorani Vatroslav Lisinski
13 govori rečenicu da ona, po zlu čuvena Nezavisna Država Hrvatska, nije samo
14 kvislinška tvorevina i fašistički zločin, već izraz povjesnih težnji hrvatskog
15 naroda. Nazvati jednu takvu državu, fašističku državu Hrvatsku, koja je u toku
16 Drugog svetskog rata kao Hitlerov satelit objavila rat i Engleskoj i Americi, i
17 bila u tom frontu sve do maja 1945., koja je imala trupe na istočnom frontu, kod
18 Staljingrada i koja je usput pobila milijon Srba.

19 Nazvati takvu državu, uoči političkih izbora u Hrvatskoj 1990., izrazom
20 povijesnih težnji hrvatskog naroda, a što je učinio gospodin Tuđman, bila je
21 rečenica koja je kod Srba bila zvono na uzbunu. To je rečenica koja je ledila
22 Srbima u Hrvatskoj krv u žilama. Strana štampa je pisala pri tome o
23 nacionalističkoj hrvatskoj u predizbornoj kampanji. Ali to može biti stvar
24 političke borbe i političkog trenutka. Pa su prošli izbori u aprilu i maju.

25 Stranke koje su se borile za političku prevlast dobile su onoliko glasova koliko
26 su dobile. I onda je logično da se političke strasti smire i da život ide svojim

27

28

29

30

1 normalnim društvenim tokovima.

2 Ali šta se dešava u Hrvatskoj? Prvi akti koje donosi nova hrvatska vlast
3 na čelu sa Tuđmanom su akti za promenu ustava Hrvatske kojima se predviđa da je
4 Hrvatska država samo hrvatskog naroda. Tim amandmanima se Srbi izbacuju iz
5 Ustava Hrvatske kao narod. Dakle, Srbi u Hrvatskoj gube status naroda i postaju
6 nacionalna manjina. Izbacuje im se jezik, pismo i uvodi se kao novo obeležje
7 nova, odnosno stara hrvatska zastava, šahovnica, po zlu čuvena iz Drugog
8 svetskog rata. Mi smo o toj šahovnici, zastavi koja ima ona kvadratna polja,
9 crveno-bela, čuli nekoliko izjava od tužiočevih svedoka. Potpuno je nesporno
10 pravo federalne jedinice i vlasti, onih ljudi koji imaju vlast - bilo ko u
11 jugoslovenskoj federalnoj jedinici - da odluče o tome kakva će im biti zastava.
12 Ali se ovde radilo o izboru trenutka i o načinu na koji je to učinjeno. Srbi su
13 bili u tom trenutku poplašeni, uznemireni. Pretio je raspad zemlje, razbijanje
14 zemlje nasilno - Jugoslavije. Hrvatska otvoreno deklariše da će napustiti
15 Jugoslaviju i stanovništvo srpske nacionalnosti na području Hrvatske reaguje
16 preko svojih političkih predstavnika. Te su reakcije političke: osniva se Srpska
17 demokratska stranka, stranka učestvuje na izborima, dobija mali broj glasova.
18 Onda se oni poslanici srpske nacionalnosti, koji su izabrani na listama
19 hrvatskih stranaka zbog nepoštovanja srpskih zahteva, preorijentišu na Srpsku
20 demokratsku stranku. I Srpska demokratska stranka na teritoriji Krajine počinje
21 da deluje. Delovanje jedne političke stranke u takvim političkim okolnostima
22 tužilac kvalifikuje kao "udruženi zločinački poduhvat", kao deo udruženog
23 zločinačkog poduhvata, sa ciljem da se zločinima protera svo nesrpsko
24 stanovništvo sa jedne trećine teritorije Hrvatske i velikih delova Bosne radi
25 pravljenja Velike Srbije.

26 Odbrana neće ukazivati na jedan logički apsurd. A zašto sa teritorije na
27 kojoj si apsolutna većina, a Srbi su bili većina u Krajini, zašto proterivati
28 hrvatsko stanovništvo? Pa ono je manjinsko tu. Iz... tužilac otprilike kaže - ne
29
30

1 sme to da napiše - to je iz zločinačkih poriva. Srbi mrze Hrvate. Pa daj malo da
2 ih pobijemo, proteramo, satremo i da napravimo veliku Srbiju. Radilo se tu,
3 časni Sude, o mnogo ozbiljnijim stvarima. Kada su Srbi, organizovani u političke
4 stranke na teritoriji Hrvatske, srpsko stanovništvo, dakle, građani Hrvatske,
5 saznali za amandmane koje predlaže Tuđmanova vlast, oni upućuju svoje predloge
6 da se to ne prihvati. Hrvatski Sabor to potpuno ignoriše. Srbi tamo nemaju
7 nikakav politički uticaj. Stanovništvo srpske nacionalnosti je minorno u tom
8 trenutku, 12% stanovništva, a po političkom organizovanju i uticaju još manje
9 značajan. U takvim okolnostima kada Hrvatski Sabor neće da prihvati nijedan
10 amandman srpske strane, dolazi do pojave političkih skupova u Hrvatskoj. A
11 tužilac na primjer sabor u Srbu, 25. jula 1990. godine na kome je bilo preko
12 100.000 ljudi, građana srpske nacionalnosti sa teritorije Hrvatske, karakteriše
13 kao dokaz o delovanju udruženog zločinačkog poduhvata. Tužilac to pokušava da
14 objasni: evo počela je ta organizacija da radi. A potpuno prenebregava šta se
15 dešavalo pre toga da su Hrvati pokrenuli promene Ustava koje ne odgovaraju
16 srpskom stanovništvu i ne samo... I manje je značajno to što mu ne odgovaraju,
17 Srbi su po procentu manjina. To su bile promene koje su plašile srpsko
18 stanovništvo da će se zlo njima ponoviti.

19 Srbi politički odgovaraju saborom u Srbu 25. jula 1990. godine koji se
20 drži istog onog dana kada je zakazana sednica Hrvatskog Sabora na kojoj se
21 odlučuje o uvođenju šahovnice. Srbi, dakle, politički deluju i kažu: donose
22 deklaraciju o suverenosti srpskog naroda. Tužilac kaže da je deklaracija i
23 donošenje deklaracije o suverenosti srpskog naroda deo udruženog zločinačkog
24 poduhvata. A gubi iz vida da je po tada važećem hrvatskom Ustavu, stanovništvo
25 srpske nacionalnosti imalo status naroda. I ovaj politički akt u saboru u Srbu
26 je po svom samom nazivu deklaratornog značaja; on nije konstitutivnog značaja.
27 Srbi u Ustavu Hrvatske već tada jesu, i bili su 50 godina pre toga, narod. I na
28 tom političkom skupu oni potvrđuju: "E, mi jesmo narod i želimo tako da budemo
29
30

1 tretirani." I osniva se Srpsko nacionalno veće koje zakazuje referendum po tim
2 pitanjima.

3 U uslovima političkih težnji hrvatskog i slovenačkog rukovodstva da se
4 odvoje od Jugoslavije po svaku cenu, ovakvo ponašanje preplašenih Srba u
5 Hrvatskoj je bilo nešto što je moglo čak i odgovarati rukovodstvu Hrvatske.
6 Imali su argument za delovanje i oni su delovali. Referendum, kao oblik
7 političkog izjašnjavanja građana, bio je predviđen i Ustavom Jugoslavije i
8 Ustavom Hrvatske. I danas je tako. I Srbi zakazuju referendum od 19. avgusta do
9 2. septembra o svojoj autonomiji i statusu naroda u Hrvatskoj. A hrvatska vlada
10 zabranjuje taj referendum 17.08.1990. godine. Zabranjuje održavanje referenduma
11 i šalje policijske snage, redarstvenike, da spreče održavanje referenduma i da
12 razoružaju policijske stanice na teritorijama na kojima živi većinsko srpsko
13 stanovništvo u Kninu, u Benkovcu, Obrovcu i na drugim mestima. O tome su
14 govorili i svedoci Tužilaštva.

15 I šta je iz iskaza svedoka Tužilaštva nesumnjivo utvrđeno: da na odluku
16 hrvatske vlade 17. avgusta 1990. godine da se zabrani referendum srpskog
17 stanovništva u Hrvatskoj i na slanje policijskih jedinica da razoružaju
18 policijske stanice, Srbi odgovaraju potpunom panikom, paničnom reakcijom. U
19 Kninu se 17. avgusta 1990. svira uzbuna, proglašava se ratno stanje, postavljaju
20 se barikade. Tužilac sve ove činjenice -

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ko je proglasio ratno stanje?

22 G. MILOVANČEVIĆ: Predsednik skupštine opštine Knin, pokojni gospodin
23 Babić. Dakle, kao predsednik skupštine opštine Knin gospodin Babić donosi odluku
24 da se proglasi ratno stanje. 17. avgusta 1990. godine u Kninu se uključuje
25 vazдушna sirena, znak vazdušne uzbune. Preko radija se stanovništvo upozorava

26

27

28

29

30

1 na mogući dolazak hrvatskih redarstvenika i reakcija je logična i prirodna.
2 Srpsko stanovništvo postavlja balvane, barikade, prepreke na puteve. Po svome
3 nazivu, barikada, jasno je da te barikade služe da spreče kretanje po putu. I u
4 kontekstu u kome su one postavljene, očigledno je da su imale za zadatak da
5 spreče samo dolazak naoružanih hrvatskih redarstvenika. To je bio pokušaj da se
6 fizičkom preprekom na putu, eto, to stanovništvo nekako zaštiti i da se oseća
7 sigurnije. Tužilac kaže da su te barikade ustvari sredstvo napada, agresije,
8 udruženog zločinačkog poduhvata iako je predočio deo iz knjige gospodina Jovića,
9 predsednika Predsedništva Jugoslavije koji govori da su avioni jugoslovenskog
10 ratnog vazduhoplovstva tog 17. avgusta 1990. vratili hrvatske helikoptere,
11 helikoptere hrvatskog MUP-a koji su iz baze u Lučkom, u Zagrebu, krenuli da
12 oružano intervenišu u Kninu. Bio bi to masakr, časni Sude. Tužilac dovodi
13 svedoke, takve kakvi jesu, nećemo ih sada komentarisati, i sad oni objašnjavaju.
14 Znaite, te barikade koje smo postavljali na putevima smetale su samo Hrvatima.
15 One su bile postavljene da bi ugrožavale hrvatsko stanovništvo. Pa bilo bi
16 smešno kada ne bi bilo strašno to što tužilac čini ovakvim izvrtanjem smisla i
17 značenja nečega što je očigledno.

18 Odbrana će, preko svojih svedoka pokazati da je 20.08., ili 21.08.1990.,
19 znači tri dana po početku postavljanja barikada, jedna od tih barikada
20 zaustavila nekoliko autobusa koji su iz Drniša išli ka Kninu, naoružani da bi
21 zaposeli kninsku policijsku stanicu. I samo ponašanje tih ljudi na barikadama

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 je tada sprečilo masakr. Taj bi se masakr dogodio nad hrvatskim policajcima koji
2 su upali u zasedu, ali su Srbi uspjeli nekako da opstanu.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Počinjem da se brinem, gospodine
4 Milovančeviću. Sada zvučite kao da svjedočite. Ne tvrdim da ono što ste do sada
5 rekli da je to striktno u skladu sa onim što očekujem da treba da bude uvodna
6 riječ. Vi ste sve vrijeme zvučili kao da dajete završnu riječ, ali sada se čini
7 kao da svjedočite. Ako dozvolite da sugerišem, da pokušate da ostanete kod onoga
8 što se smatra uvodnom riječju?

9 G. MILOVANČEVIĆ: Dozvoljavate da nastavim, časni Sude?

10 Odbrana se prilično detaljno zadržala na ovim činjenicama jer su to neki
11 od ključnih momenata na osnovu kojih tužilac pokušava da izvodi svoju tezu o
12 udruženom zločinačkom poduhvatu.

13 Redosled, hronologija zbivanja koji se dešava posle toga, takvu tezu
14 potpuno demantuju. Daju... i Odbrana će pokazati da postoji jedan potpuno drugi
15 sadržaj, smisao - i politički i vojni - i da se nije radilo o ovome što tvrdi
16 Tužilaštvo.

17 Ako bi trebalo nešto izabrati kao najupečatljiviju činjenicu i možda
18 najznačajniju činjenicu za tu 1990., to je bilo to događanje u Kninu, to
19 postavljanje barikada. Rezultat referenduma na kome su Srbi glasali za svoju
20 autonomiju i posle toga odluka 21. decembra 1990. godine o osnivanju SAO Krajine
21 Krajine. Dakle, Srbi su, i Odbrana će to preko svedoka pokazati, održavanjem
22 referenduma kao i prethodnog sabora u Srbu, činili ono što je gospodin Rašković
23 detaljno objašnjavao i govorio čak i na saboru u Srbu. Pa naime, on je objasnio:
24 "Nije naš cilj političkog delovanja da... nas Srba u Hrvatskoj, stvaranje velike
25 Srbije. Nije naš cilj da stavimo pušku o rame. Nije naš cilj da se sukobimo sa
26 ostalim stanovništvom u Hrvatskoj. Mi ovim političkim aktima odgovaramo na

27

28

29

30

1 tvrdnje državnog vrha Hrvatske da ovo što se dešava na teritoriji Krajine čini
2 samo šačica bandita, a da ostalo stanovništvo srpske nacionalnosti ne misli
3 tako."

4 I zato je organizovan i sproveden referendum koji je pokazao da su Srbi
5 za autonomiju, od 19. avgusta do 2. septembra. A na osnovu tog referenduma
6 proglašena je Srpska Autonomna Oblast Krajina. Mi smo se... mi ćemo pokazati i
7 zašto je baš 21. decembra 1990. došlo do proglašenja SAO Krajine. Prvo, po samom
8 nazivu, Srpska Autonomna Oblast Krajina, jasno je da je to oblast u sastavu
9 Republike Hrvatske. Autonomija je nešto što je u sastavu Hrvatske. Tužilac
10 osnivanje SAO Krajine predstavlja kao pokušaj da se Krajina odvoji od Hrvatske.
11 Pri tome je potpuno nesporno i usaglašeno sa Tužilaštvom da je u Statutu SAO
12 Krajine pisalo da je Srpska Autonomna Oblast Krajina deo Hrvatske, u sastavu...
13 autonomija u sastavu Hrvatske i da se na njoj primenjuju hrvatski zakoni.

14 Iz činjenice da se to desilo 21.12.1990. tužilac izvodi tezu da je, eto
15 još 1990. počeo udruženi zločinački poduhvat, a potpuno prenebregava činjenicu
16 da je sutradan, 22.12.1990. donet novi hrvatski ustav po kome Srbi više nisu
17 bili narod u Hrvatskoj, već nacionalna manjina. Pominjem ovo, časni Sude, samo
18 da bi ukazao na jednu potpunu uzajamnu povezanost događaja. Srpski politički
19 postupci, politički postupci Srba u Hrvatskoj, po pravilu su predstavljali
20 odgovor na prethodne ili na akte hrvatskih vlasti koji su trebali da uslede. I
21 zato se dan ranije, pre donošenja Ustava po kome Srbi više nisu narod u

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 akt o osnivanju Srpske autonomne oblasti.

2   Obrana će pokazati da su političke težnje rukovodstva Hrvatske da se
3 odcepe od Jugoslavije bile realizovane na dva nivoa: političkim delovanjem,
4 traženjem podrške u inostranstvu za takve zahteve i delovanjem na unutrašnjem
5 planu, pripremama Hrvatske za rat. Pripremama Hrvatske, članice jugoslovenske
6 federacije, za rat sa sopstvenom državom. Obrana će pokazati da je još u
7 septembru, oktobru, novembru 1990. godine došlo do ilegalnog uvoza naoružanja u
8 Hrvatsku. O tome govori i čuveni film o Martinu Špegelju, generalu, komandantu
9 nove hrvatske vojske kada razgovara sa ministrom unutrašnjih poslova Hrvatske,
10 Boljkovcem. U svakom slučaju, ono što se dešava u 1991. godini, predstavlja
11 jedno strahovito političko ubrzanje krize u Jugoslaviji kroz pojačavanje
12 secesionističkih zahteva Hrvatske i Slovenije, kroz pokušaj jugoslovenskog
13 Predsedništva da tu krizu održi u političkim tokovima, ne u ratnim tokovima,
14 nego u političkim tokovima, i kroz poduzimanje čitavog niza koraka da se oružani
15 sukob izbegne. To ubrzanje političkih zbivanja tužilac opet predstavlja kao deo
16 navodnih dokaza o udruženom zločinačkom poduhvatu. Činjenicu da su Srbi osnovali
17 Srpsku autonomnu oblast Krajinu 21. decembra 1990., tužilac uzima kao jedan od
18 krunskih dokaza o takvom poduhvatu, a pri tome je po Ustavu Hrvatske i po Ustavu
19 Jugoslavije bilo moguće i odlukama na referendumu tražiti autonomiju i politički
20 delovati i organizovati se kao zajednica opština. I sve se to dešavalo.
21 Tužilaštvo samo tome daje drugi smisao.

22   I u situaciji kada u toj Srpskoj Autonomnoj Oblasti, Krajina, u SAO
23 Krajini, se izabire nova vlada na čelu sa gospodinom Babićem, koja 4. januara
24 imenuje ministre, pa imenuje i gospodina Martića za sekretara unutrašnjih
25
26
27
28
29
30

1 poslova, Tužilaštvo i takav akt tretira kao dokaz o udruženom zločinačkom
2 poduhvatu. Ali, časni Sude, u to vreme u januaru i februaru i martu, sve do
3 avgustovskih dana 1991., na teritoriji Jugoslavije ne postoji rat. To je država
4 koja ima sve svoje organe. Možemo ih smatrati regularnim ili neregularnim, ali
5 ima i policijske stanice i načelnike policije. I oni postoje i u Hrvatskoj i u
6 Sloveniji i u svim jugoslovenskim republikama i u svim mestima. Imenovanje
7 jednog čoveka, gospodina Martića za sekretara policije, nije dokaz o udruženom
8 zločinačkom poduhvatu. To je samo dokaz da su politički organi Krajine, da je
9 vlada Krajine procenila da je Martić čovek koji može da bude šef policije. Samo
10 to i ništa više. I pri čemu je to učinjeno u skladu sa važećim hrvatskim
11 propisima i jugoslovenskim propisima. I o toj odluci su obavešteni svi:
12 jugoslovenski, hrvatski i drugi organi. Međutim, događaji idu potpuno drugim
13 tokom. I to ćemo pokazati.

14 Predsedništvo Jugoslavije 9. januara 1991. donosi odluku o razoružanju
15 paravojnih formacija, svih paravojnih formacija u Jugoslaviji, u Sloveniji i
16 Hrvatskoj. Rukovodstva Slovenije i Hrvatske odbijaju da sprovedu tu odluku.

17 25. januara u Beogradu Predsjedništvo Jugoslavije - pošto je njihov
18 nalog za raspuštanjem paravojnih formacija odbijen - donosi odluku o
19 demobilizaciji svih mobilisanih rezervnih policijskih jedinica. Tada se
20 prikazuje i film o Martinu Špegelju što izaziva šok u javnosti; ne samo u
21 jugoslovenskoj, već i evropskoj.

22 Ni tu odluku Predsedništva o demobilizaciji rezervne policije,
23 rukovodstvo Hrvatske ne sprovodi. I to će Odbrana pokazati. Pri tome, nije se
24 radilo o običnoj mobilizaciji rezervnog sastava. Predsedništvo Jugoslavije je

25

26

27

28

29

30

1 prikazivanjem filma pokazalo da je uvezeno 54.000 automatskih pušaka iz Mađarske
2 i drugih zemalja kojima je naoružan sastav rezervne policije Hrvatske. I Odbrana
3 će pokazati da je mobilisanje tog rezervnog sastava policije u Hrvatskoj u
4 suštini bio način da se pravi nova hrvatska vojska. U svakom slučaju, nesumnjivo
5 je da rukovodstvo federalne jedinice Hrvatske, kao i Slovenije, odbija da
6 sprovodi odluke šefa države, Jugoslavije, Predsedništva Jugoslavije.

7 Uporedo sa ovakvim ponašanjem prema saveznoj državi, Hrvatska 21.
8 februara 1991. godine donosi odluku o nevaženju saveznih propisa, propisa
9 savezne države na teritoriji Jugoslavije... na teritoriji Hrvatske, čime sebe
10 isključuje iz ustavno-pravnog poretka Jugoslavije. Srpska autonomna oblast
11 Krajina odgovara 28. februara donošenjem akta o razdruživanju od Hrvatske i o
12 ostajanju u Jugoslaviji. Ovakav odgovor SAO Krajine na prethodni postupak
13 hrvatskih vlasti tužilac tretira kao dokaz o udruženom zločinačkom poduhvatu,
14 što je protivno svakoj logici.

15 Uporedo sa nepoštovanjem odluka savezne vlasti, dolazi do daljeg
16 zaoštavanja situacije u Hrvatskoj. Pa dolazi do prvog oružanog sukoba 2. marta
17 1991. godine u Pakracu, sukoba hrvatskih redarstvenika i srpskog stanovništva u
18 Pakracu. To je izazvalo veliko uznemirenje srpskog stanovništva u Hrvatskoj, a
19 tužilac pokušava da dokaže kako je, eto, to zloupotrebljeno da bi se lažnim
20 prikazivanjem događaja srpsko stanovništvo podstaklo na pobunu. Na taj način,
21 tužilac tretira činjenicu da u jednoj državi, evropskoj državi Jugoslaviji,
22 dolazi do prvog oružanog sukoba, oružanog sukoba koji izazivaju, insceniraju i
23 organizuju vlasti, nove hrvatske vlasti. To je bio zločin protiv mira.

24 Nakon ovog prvog sukoba, 2. marta 1991. godine u Pakracu, Predsedništvo
25 Jugoslavije kao kolektivni šef države pokušava da odluči o predlogu Saveznog
26 sekretarijata za narodnu odbranu da se uvede vanredno stanje koje bi omogućilo

27
28
29
30

1 vojsci, saveznoj vojsci da mobiliše ljude i da sprovede odluku Predsedništva
2 Jugoslavije o razoružanju paravojnih sastava. Odbrana će pokazati da takva
3 odluka nije doneta jer je Predsedništvo glasalo 4:4. Predstavnici Hrvatske,
4 Slovenije, Bosne i Makedonije - onih republika koje su se potom otcepile od
5 Jugoslavije - glasali su protiv davanja ovlaštenja i mogućnosti JNA da razoruža
6 paravojne formacije. I nakon toga događaji dobijaju strahovit ubrzanje. Već 31.
7 marta na Plitvicama dolazi do sledećeg oružanog sukoba srp... hrvatskih
8 redarstvenika i lokalnih Srba. Dva čoveka su poginula, 20 ranjeno. Predsedništvo
9 Jugoslavije šalje trupe da razdvoje strane i one to čine. Kratko nakon toga, već
10 2. maja u Borovom Selu dolazi do novog oružanog sukoba, opet hrvatskih
11 redarstvenika, naoružanih hrvatskih redarstvenika sa domaćim stanovništvom, kada
12 gine 17 pripadnika hrvatskih oružanih sastava, odnosno 13; pogrešio sam cifru.

13 To je već period vremena u 1991. godini kada događaji izmiču kontroli,
14 političkoj kontroli. U Polači kod Benkovca biva ubijen načelnik policijske
15 stanice što izaziva revolt hrvatskog stanovništva. Taj se revolt hrvatskog
16 stanovništva završava 3. maja masovnim demoliranjem kompletne srpske imovine u
17 Zadru. Preko 100 lokala i stanova je uništeno. To ćemo pokazati preko naših
18 svjedoka. A 5. maja u Trogiru, 5. maja 1991. godine, Franjo Tuđman poziva
19 hrvatski narod na pobunu. I to je potvrdio ekspert Tužilaštva Theunens. I to su
20 potvrdili i drugi svedoci. I postoje o tome dokazi. Odbrana će to pokazati. I
21 nakon tog poziva na pobunu, na oružanu pobunu, već 6. maja 1991. u Splitu,
22 dolazi do ogromnih nereda pred komandom Vojno-pomorske oblasti kojom prilikom je
23 jedan vojnik ubijen, jedan ranjen.

24 I da li su ovi događaji bili slučajni? Sve je to bilo priprema za uvod

25

26

27

28

29

30

1 u referendum Hrvatske o nezavisnosti, o odvajanju od Jugoslavije. Taj je
2 referendum bio zakazan za 19. maj 1991. Na tom referendumu stanovništvo Hrvatske
3 hrvatske nacionalnosti, masovno je glasalo za nezavisnost Hrvatske. Srbi,
4 građani Hrvatske nisu učestvovali na tom referendumu. Odgovarajući na tako
5 zakazani referendum od strane hrvatskog rukovodstva, SAO Krajina organizuje
6 sopstveni referendum 12. maja - sedam dana ranije - na kome se srpsko
7 stanovništvo izjašnjava za ostanak u Jugoslaviji. Pri tome je referendumsko
8 pitanje bilo: "Da li ste za pripajanje Srbiji i ostanak u Jugoslaviji?" I
9 tužilac tako postavljeno pitanje koristi kao dokaz o postojanju udruženog
10 zločinačkog poduhvata, a suština je u pravu stanovništva svake zemlje da bude
11 lojalno i u njegovoj dužnosti da bude lojalno saveznoj državi. I srpsko
12 stanovništvo na teritoriji Hrvatske se o tome izjasnilo na referendumu.

13 Kada je referendum 19. maja u Hrvatskoj prošao i stanovništvo Hrvatske
14 se izjasnilo većinski za otcjepljenje Hrvatske, već 28. maja 1991. godine na
15 stadionu Maksimir u Zagrebu, Franjo Tuđman vrši smotru nove hrvatske vojske,
16 Zbora narodne garde. To je činjenica o kojoj postoji film. To je činjenica koja
17 je poznata Tužilaštvu. To je činjenica koja je za Tužilaštvo potpuno
18 neinteresantna. Na teritoriji regularne države, jedinog međunarodnog-pravnog
19 subjekta u tom trenutku, Jugoslavije, pojavljuje se iregularna formacija koja se
20 sprema za rat sa saveznom vojskom.

21 Za tužioca je to nebitno. Tužilac akte o proglašenju nezavisnosti
22 Hrvatske i Slovenije tretira kao regularne akte. Za njega to nije dokaz o nekom
23 drugom poduhvatu, poduhvatu razbijanja savezne države. Secesija se tretira kao
24 rak-rana savremenog sveta i ona je nedozvoljena po međunarodnom pravu, a bila je
25 nedozvoljena i po jugoslovenskom pravu. I rukovodstva Hrvatske i Slovenije
26 donose odluke istog dana, 25. juna 1991. godine da svoje republike otcepe od
27 Jugoslavije. Tužilac tu činjenicu konstatuje, a protivljenje jugoslovenske
28 države da prihvati tako ilegalnu secesiju tretira kao agresiju Predsedništva

29
30

1 Jugoslavije i JNA i državnog i političkog vrha Jugoslavije na sopstvenu državu.
2 Neverovatno, ali istinito.

3 Pri tome, pre nego što za jedan minut pređemo na pauzu, u trenutku kada
4 se sve ovo dešava u Hrvatskoj i Sloveniji, u Predsedništvu Jugoslavije, u
5 kolektivnom šefu države je Slovenac, Janez Drnovšek, predstavnik Slovenije koja
6 je donela odluku o otcepljenju. Hrvat, Stjepan Mesić, koji će posle toga postati
7 predsednik Predsedništva Jugoslavije, iz Republike Hrvatske koja je donela
8 odluku o otcepljenju. Iz Makedonije, makedonski predstavnik. Iz Bosne, bosanski
9 predstavnik. Dakle, kompletno i normalno ustrojstvo jugoslovenske države u tom
10 trenutku funkcioniše u svemu u skladu sa Ustavom i postoji, a donose se ovakvi
11 akti o otcepljenju. I savezna vlada, kojoj je na čelu Hrvat Ante Marković, već
12 sutradan, 26. juna 1991. godine proglašava akte Slovenije i Hrvatske neustavnim
13 i donosi odluku da uspostavi režim saveznih propisa na granicama Jugoslavije u
14 Sloveniji i šalje 2.000 vojnika da takav režim na granicama uspostave.

15 Časni Sude, možda bi sad bio trenutak da napravimo pauzu?

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala lijepo, gospodine Milovančević.
17 Sada ćemo napraviti pauzu i nastaviti u petnaest do jedanaest. Ustanite, molim.

18 ... Početak pauze u 10.16h

19 ... Sjednica nastavljena u 10.46h

20 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

21 Izvolite sjesti.

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite, gospodine Milovančević.

23 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

24 Pre pauze došli smo do događaja iz kraja juna 1991. Naravno, to su
25 opštepoznate stvari da su, i to tužilac u svojoj optužnici i konstatuje da su
26 Hrvatska i Slovenija, 25.06., obe republike, jugoslovenske, donele akte o

27

28

29

30

1 secesiji. Tužilac takođe u optužnici konstatuje i da je došlo do sukoba u
2 Sloveniji, odnosno... Preformulisati ću ovu rečenicu, ne bavim se sad optužnicom
3 Tužilaštva. Takođe ima podataka i o tome šta se dešavalo u Sloveniji. Ono što je
4 bitno ukazati u ovome trenutku jeste da su ti akti Slovenije i Hrvatske
5 protivpravni, nasilni, nelegalni i da je savezna vlada Jugoslavije kojoj
6 predsedava, dakle, Hrvat po nacionalnosti, Ante Marković - nigde to, časni Sude,
7 ne bi bilo bitno, osim u ovom postupku zbog načina na koji tužilac postavlja
8 stvari, gde je sve okrenuto naglavačke. E sad, mora se reći: Dakle, predsednik
9 savezne vlade je Hrvat, Ante Marković. I ta savezna vlada 26. juna 1991.
10 proglašava ova dva akta Slovenije i Hrvatske neustavnim i šalje trupe
11 Jugoslavenske narodne armije u Sloveniju da uspostavi režim državnih granica
12 prema Italiji i Austriji. Ono što je nesporna činjenica, što je javna činjenica
13 jeste da je do ove intervencije došlo, dakle, JNA, ne u okviru udruženog
14 zločinačkog poduhvata, već po nalogu savezne vlade i na osnovu zaključka
15 saveznog veća skupštine SFRJ. Svega 2.000 vojnika sa oklopnim vozilima, doduše,
16 tenkovima, odlazi i ide putevima Slovenije da uspostavi režim državnih granica.
17 I već 27. juna, slovenačka Teritorijalna odbrana napada savezne trupe. Na tlu
18 Evrope, časni Sude, u poslednjoj deceniji 20. veka, secesionističke snage
19 napadaju regularne snage savezne države Jugoslavije. Dolazi do oružanih sukoba u
20 kojima gine 10 jugoslovenskih vojnika. Biva dogovoren prekid vatre, 28., 29.
21 juna 1991. u Sloveniji Ali već 29. juna hrvatski... slovenački teritorijalci
22 dalje napadaju trupe Jugoslavenske narodne armije i dolazi do opšteg masakra,
23 opšteg sukoba. Jer po nalogu savezne vlade interveniše malo vojnika. Predsednik
24 Slovenije Kučan - ovde se pojavio kao uvaženi svedok u jednom drugom postupku
25
26
27
28
29
30

1 - čovek koji je rukovodio secesijom, koji je dao nalog da se napadnu savezne
2 snage, koji je tada, 29. juna izjavio: "Slovenija se ne odriče od svoje
3 nezavisnosti." To je, dakle, osnov da on napada saveznu vojsku. To je zločin. I
4 u toj situaciji - uz intervenciju Evropske zajednice - dolazi do nekih dogovora
5 i na kraju do odluke Predsedništva Jugoslavije. Ta je odluka doneta 18. jula u
6 Beogradu da se privremeno povuku do okončanja, do pronalaženja političkog
7 rešenja jugoslovenske krize; da se trupe JNA povuku sa teritorije Slovenije. To
8 je bilo 18. jula 1991. godine.

9 I ovu odluku o privremenom povlačenju trupa JNA, tužilac okreće pa kaže:
10 Evo, nema više jugoslovenske federacije. A pri tome, 7. jula 1991. godine dolazi
11 do intervencije Evropske zajednice. Tada evropska trojka, koja predstavlja
12 Evropsku zajednicu, zaključuje čuveni Brionski sporazum. Evropska zajednica je
13 ponudila nacrt mirovnog plana koji je predviđao: pod 1, da se u Sloveniji odmah
14 obustave sva dejstva, a pod 2, da Slovenija i Hrvatska zamrznu svoje odluke o
15 nezavisnosti za tri meseca. Dakle, u tom trenutku, to je bio zahtev koji je
16 ličio na pokušaj da se političkim pregovorima i pauzom u sprovođenju nekih
17 odluka dođe do rešenja političke krize.

18 Ono što je možda indikativno za dalji tok te krize jeste da je Evropska
19 zajednica ovim posredovanjem 7. jula 1991., iskazala svoje namere da učestvuje u
20 jugoslovenskoj krizi, ali je već tog 7. jula tražila od JNA da se povuče u
21 kasarne. Mi se u ovom trenutku, časni Sude, bavimo i međunarodnim pravom i
22 pravom koji se odnosi na oružane sukobe i pravom saveznih vlasti da deluju na
23 teritoriji svoje zemlje u suzbijanju oružane pobune. Evropska zajednica već
24
25
26
27
28
29
30

1 07.07.1991. traži od JNA da uđe u kasarne gde će biti meta za odstrel. Kako
2 drugačije protumačiti zahtev da tamo bude zatvorena dok je drugi besomučno
3 napadaju?

4 U svakom slučaju, državni vrh Jugoslavije 18.07. pokazuje akt najveće
5 moguće dobre volje sa dela sopstvene teritorije, teritorije Slovenije povlači
6 trupe da bi izbegao sukob. General Kadijević je, kao ministar odbrane tadašnji,
7 objašnjavajući taj čin, naveo - i to će Odbrana pokazati - "da se vojni vrh
8 zemlje, savezne države, našao u strašnoj dilemi: da li u Sloveniji koja ima mali
9 broj stanovnika i malu teritoriju da eventualno primeni brutalnu vojnu silu i da
10 avijacijsko-tenkovskim udarima skrši pobunu i da napravi strašne žrtve ili da tu
11 teritoriju napusti jednostavno, kada slovenačko stanovništvo pod rukovodstvom
12 takvim kakvo je bilo, ispunjava toliku mržnju prema toj saveznoj vojsci. I
13 državni vrh Jugoslavije je doneo odluku: napustiti ćemo sopstvenu teritoriju ako
14 je to ra... osnov za mir."

15 Tužilaštvo nam je dostavilo i dokument u kome doktor Wolfgang Polert /u
16 engleskom transkriptu: "Pohrt"/ u *Konkretu*, u časopisu *Konkret*, koji izlazi u
17 Hamburgu, 09.09.1991. godine govori o tim zbivanjima. I ja ću citirati gospodina
18 Polerta. On tada, 9. septembra 1991. godine piše: "Umesto da odlučno
19 interveniš, odnosno da zavede vanredno stanje, juriša na secesionističke vlade.
20 Umesto da izvede vlade Hrvatske i Slovenije na sud zbog veleizdaje, savezna
21 vlada je naložila svojim oružanim snagama da izvrše mlak napad isključivo na

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 oružane sastave slovenačkih separatista. To je verovatno prvi put u vojnoj
2 istoriji", piše doktor Polert, "da je jedna regularna armija, JNA, koja se našla
3 u teškom položaju, radije prihvatila sopstvene gubitke, nego da u borbi
4 bezobzirno upotrebi svoje teško naoružanje."

5 To kaže doktor Wolfgang Polert pišući u Hamburgu 9. septembra 1991. A
6 tužilac u svojoj optužnici kaže, odnosno pravi konstrukciju, da je i ovo
7 upućivanje saveznih trupa u Sloveniju pod komandom Predsedništva bilo deo tog
8 udruženog zločinačkog poduhvata.

9 Ono što se takođe mora imati u vidu jeste, dakle, da je kriza u Sloveniji
10 i kriza u Hrvatskoj istovremeno kulminirala. Istog dana su donete, 25. juna
11 1991., i u Sloveniji i u Hrvatskoj odluke o secesiji. I ono što je politička
12 situacija i razvoj u Jugoslaviji pokazivao, bilo je jasno da u Jugoslaviji ima
13 snaga koje ne traže političko rešenje. Rukovodstva Hrvatske i Slovenije nisu
14 htela političko rešenje. Ona su htela razbijanje Jugoslavije. Odbrana će to
15 pokazati izvođenjem dokaza.: i pismenih i usmenih.

16 Ali, da bi se shvatilo ponašanje svih učesnika u krizi, mora se imati u
17 vidu jedna dramatična činjenica: da je 1. jula 1991., dakle, četiri-pet dana
18 nakon što su Hrvatska i Slovenija proglasile otcepljenje iz Jugoslavije,
19 Evropska zajednica, koja je navodno posredovala u rešenju krize, doslovno
20 naterala Predsedništvo Jugoslavije da izabere Stjepana Mesića za predsednika
21 Predsedništva Jugoslavije. Postoje pismeni dokazi o tome da je evropska trojka

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 bila na sednici Predsedništva Jugoslavije i to je prvi slučaj u istoriji
2 savremenog sveta da je šef jedne države izabran pod pritiskom i uz prisustvo
3 predstavnika stranih sila. A koliko je to bilo dramatično, pokazuje činjenica da
4 je taj novoizabrani predsednik, Stjepan Mesić, došao iz republike koja se pet
5 dana pre toga već otcepila od Jugoslavije. Dakle, Hrvat Mesić iz Republike
6 Hrvatske koja se otcepljuje na silu se nameće Predsedništvu Jugoslavije kao
7 predsednik Predsedništva države. U tom kritičnom periodu vremena.

8   Pokušaj nekih političkih snaga u Jugoslaviji da se tome suprotstave, jer
9 je to bilo apsolutno politički neprihvatljivo, i životno i logički
10 neprihvatljivo, tužilac u svom slučaju komentariše kao pokušaj, eto, i to kao
11 deo dokaza o udruženom zločinačkom poduhvatu. Zamislite Mesić nije redovno
12 izabran. A tada, sedmog... i 1. jula 1991., na čelo Predsedništva Jugoslavije
13 izabran je Mesić, sadašnji predsednik Hrvatske koji je 05.12.1991., napuštajući
14 taj posao u Saboru Hrvatske izjavio: "Izvršio sam zadatak, Jugoslavije više
15 nema."

16   Na delu je, časni Sude, očigledno bio neki drugi, udruženi zločinački
17 poduhvat, poduhvat na razbijanju jedne suverene evropske države, Jugoslavije.

18   I nakon što Predsedništva Jugoslavije donosi odluku o povlačenju JNA iz
19 Slovenije 18. jula 1991., kompozicije, ogromne kompozicije JNA sa teškim
20 naoružanjem i municijom napuštaju Sloveniju i preko teritorija Hrvatske treba da

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 prođu za Beograd. Dakle, Predsedništvo Jugoslavije ne čini podvalu.
2 Jugoslovenski vojni i politički vrh, oni ne povlače oružje iz Slovenije da bi ga
3 zadržali u Hrvatskoj koja se već otcepljuje. Imali bi osnova i za takvo
4 ponašanje. I punog prava kao savezna vlast na takvo ponašanje. Ne, oni to ne
5 čine. Ali šta čini rukovodstvo Hrvatske na čelu sa Tuđmanom, Mesićem i drugima?
6 Oni pljačkaju kompozicije vozova. Te vojne kompozicije JNA se tada u julu,
7 avgustu presreću i desetine vagona municije i oružja se otima od savezne vojske
8 radi naoružavanja hrvatskih iregularnih, dakle, paravojnih sastava.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvinite, gospodine Milovančeviću.
10 Dozvolite da razjasnim jednu tačku. Da li Vi kažete da je Mesić tada bio
11 predsjednik Hrvatske? Šta je on bio? Koja je bila njegova funkcija u Hrvatskoj?

12 G. MILOVANČEVIĆ: Ne, časni Sude, ja sam ukazao na gospodina Mesića kao
13 visokog funkcionera HDZ-a i tadašnje Hrvatske. On je kao predstavnik Hrvatske
14 bio predsjednik Predsedništva Jugoslavije. On je danas predsjednik Hrvatske.
15 Dakle, on je danas predsjednik Hrvatske. Već godinama je predsjednik Hrvatske
16 nakon gospodina Tuđmana. Zato sam ga povezao pa je možda to napravilo zabunu.
17 Dakle, nije on tada bio predsjednik Hrvatske.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dobro, hvala Vam.

19 G. MILOVANČEVIĆ: I da bi se razumela situacija u Jugoslaviji,
20 interesantno je da Evropska zajednica u tom periodu dok se JNA povlači iz
21 Hrvatske donosi osudu JNA zbog vojnih dejstava u Sloveniji. Postavlja se pitanje
22 da li je to bila zvanična politička podrška secesionističkim ciljevima Hrvatske
23 i Slovenije. U svakom slučaju, situacija se na terenu pogoršava i od svedoka
24
25
26
27
28
29
30

1 Tužilaštva smo čuli da dolazi do blokade svih kasarni JNA na teritoriji
2 Hrvatske. Dakle, i u Hrvatskoj i u Sloveniji i u svim drugim jugoslovenskim
3 republikama, JNA, kao savezna oružana sila, nalazila se raspoređena 50 godina
4 unazad u garnizonima koji su tamo takođe postojali 50 godina unazad. Nisu, časni
5 Sude, bili blokirani objekti JNA kao neke nove jedinice koje su sa strane došle
6 tada u Hrvatsku. Blokirani su oni garnizoni, skladišta, magacini i svi drugi
7 objekti koji su se regularno nalazili na teritoriji te federalne jedinice.
8 Odsečena im je struja, isključena voda, onemogućeno snabdevanje, postavljena su
9 minska polja oko njih, ježevi koji sprečavaju ulaz i izlaz i naoružani ljudi oko
10 svakog vojnog objekta.

11 Počinju oružani sukobi za koje je, na primjer, karakterističan sukob u
12 Mirkovcima 22. jula 1991., hrvatskih redarstvenika i srpskih snaga, snaga
13 lokalnih, domaćih Srba, građana Hrvatske gde je bilo 12 poginulih.

14 Već sutradan po proglašenju nezavisnosti Hrvatske, otcepljenja Hrvatske,
15 26. juna 1991., hrvatski redarstvenici zauzimaju policijsku stanicu u Glini.
16 Otuda bivaju proterani nakon sukoba sa snagama lokalnih Srba, 27. jula 1991. 1.
17 avgusta 1991., Franjo Tuđman u Zagrebu, poziva hrvatsko stanovništvo,
18 stanovništvo Hrvatske da bude spremno na rat. Kaže: "Moramo nastaviti pripreme
19 za opšti rat ako ga ne možemo izbeći."

20 Već 22. avgusta 1991. Franjo Tuđman postavlja zahtev Predsedništvu SFRJ
21 da se JNA povuče u kasarne. Savezna oružana sila na teritoriji Hrvatske je
22 potpuno napadnuta, sa svih strana. Tuđman traži da bude zatvorena jer će biti

23
24
25
26
27
28
29
30

1 laka meta za odstrel. 26. avgusta 1991. već počinje izbijanje oružanih sukoba
2 širom Hrvatske. Počinju borbe oko Vukovara; dakle, ne agresija na Vukovar, nego
3 borbe oko Vukovara u kome se nalazi garnizon JNA.

4 31. avgusta 1991., avioni Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva, savezne
5 vojske, presreću i spuštaju avion ugandske kompanije sa 19 tona naoružanja.
6 Spuštaju ga na tada vojni aerodrom Pleso u Zagrebu, vojni aerodrom JNA. To je
7 bilo oružje koje je hrvatska emigracija iz Kanade kupila parama koje su kupili
8 pripadnici HDZ-a. I sve se ovo dešava u trenutku kada važi Brionski moratorijum,
9 dakle, odluka da se ne sprovodi odluka o otcepljenju. Dakle, Evropska zajednica
10 je bila osnovni tvorac tog Brionskog dokumenta kojim se nalaže Hrvatskoj i
11 Sloveniji da zamrznu svoje odluke i da ne deluju u tom pravcu. Ta se odluka
12 sprovodi tako što ove dve republike deluju oružano na svojim teritorijima protiv
13 savezne države. 3. septembra, u takvim okolnostima, dvanaest zemalja Evropske
14 zajednice dogovara se u Hagu da bivši ministar spoljnih poslova Velike
15 Britanije, Lord Carrington, bude koordinator mirovne konferencije o Jugoslaviji
16 3. septembra 1991. 3. septembra 1991., međutim, nemački Bundestag je podržao
17 tezu da je priznanje Slovenije i Hrvatske put ka bržem rešenju jugoslovenske
18 krize. Priznanje republika koje se u tom trenutku nalaze na rubu građanskog
19 rata. 7. septembra 1991. počinje sa radom međunarodna konferencija o Jugoslaviji
20 u Hagu. U takvim okolnostima opšte uzavrelosti i potpune neizvesnosti dolazi 9.
21 septembar 1991. To je ono čuveno hapšenje gospodina Martića u Otoci od koga
22 Tužilaštvo pravi krunski dokaz o postojanju udruženog zločinačkog poduhvata jer
23
24
25
26
27
28
29
30

1 je, navodno, Martić oslobođen uz intervenciju drugih učesnika ovog udruženog
2 zločinačkog poduhvata, Kadijevića i ne znam koga sve još ne.

3 A u situaciji već postojećih, uzavrelih sukoba u Hrvatskoj, hapšenje
4 Martića u Bosni i Hercegovini bi samo moglo da proširi sukob i na tu republiku.
5 Jedno normalno, logično ponašanje i napor saveznih vlasti da Martić bude
6 oslobođen da bi se izbegla ogromna moguća šteta, od strane Tužilaštva
7 predstavlja se na jedan potpuno nerazumljiv način. Kao dokaz o navodnom
8 udruženom zločinačkom poduhvatu. Već 13. septembra oružani sastavi Hrvatske
9 zarobljavaju u Hrvatskoj generala Aksentijevića i njegove saradnike, generala
10 JNA. 17. septembra 1991. lord Carrington kao predsedavajući Konferencije o
11 Jugoslaviji dogovara sa saveznim sekretarom Veljkom Kadijevićem, generalom
12 Kadijevićem i generalom Tuđmanom prekid vatre. To je jedan prvih prekida vatre
13 17.09.1991. 25.09.1991. Savet bezbednosti donosi rezoluciju o zabrani uvoza
14 oružja u Jugoslaviju, a 01.10., 1. oktobra 1991., Savezni sekretarijat za
15 narodnu odbranu dostavlja izveštaj da je od zaključivanja primirja, 17.09.1991.,
16 do 01.10.1991., dakle, tih nekih 13 dana, na području Hrvatske bilo 263 napada
17 na jedinice i objekte JNA. 263 napada. O tome postoji pismeni dokument.

18 I pošto je gospodin Carrington određen za predsedavajućeg Konferencije o
19 Jugoslaviji i pošto je već 17. septembra komunicirao sa gospodinom Kadijevićem,
20 saveznim sekretarom za narodnu odbranu, Savezni sekretarijat za narodnu odbranu
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 uvodi jednu praksu koja do tada, ni pre, a ni posle, nikada na kugli zemaljskoj
2 nije postojala. Dakle, Ministarstvo odbrane jedne zemlje tajne dokumente,
3 napoverljivije dokumente, dnevne operativne izveštaje koje savezni sekretarijat,
4 savezno ministarstvo dobija sa teritorija cele zemlje, dostavlja svakoga dana, u
5 pismenom obliku, sa svim podacima lordu Carringtonu, Predsedništvu Jugoslavije,
6 svim predsednicima jugoslovenskih republika, Saveznom izvršnom veću, gospodinu
7 Holtenu, svim pre... Evropskoj zajednici. Dakle, stranim državama od kojih se
8 očekuje pomoć u rešavanju narastajuće jugoslovenske krize, kao na dlanu se svaki
9 dan daju informacije, najpoverljivije vojne informacije o broju, mestu,
10 lokacijama, tačnim napadima, sredstvima kojima je to vršeno. Mi sva ta dokumenta
11 imamo i mi ćemo Vam ih predočiti, časni Sude. Ima ih i Tužilaštvo. Dostavilo nam
12 ih je u kopiji. Ta dokumenta nisu dokaz o postojanju udruženog zločinačkog
13 poduhvata kako to tvrdi tužilac, o zločinačkom delovanju JNA i o agresiji JNA.
14 Ta dokumenta su dokaz o postojanju oružane pobune na teritoriji Hrvatske svaki
15 dan i svakog minuta od avgusta 1991. godine, do dolaska trupa Ujedinjenih
16 nacija, odnosno do njihovog definitivnog raspoređivanja i do povlačenja konačnog
17 JNA sa teritorija Hrvatske.

18 Tek 3. oktobra 1991. godine, u situaciji kada za vreme britansk...
19 brijunskog moratorijuma - stanje treba da miruje. Dakle, tek 3. oktobra 1991.
20 Predsedništvo uvodi vanredno stanje. Podsetiti ću vas na jednu činjenicu i to
21 ćemo mi dokazati kao Odbrana. U septembru mesecu 1991. godine, pogotovu od
22 polovine septembra do kraja septembra meseca 1991., na teritoriji Hrvatske
23 zauzete su ogromne kasarne JNA. Ogromne kasarne. U Varaždinu, Bjelovaru,
24 Križevcima i drugim lokacijama širom Hrvatske. Njih je sada teško nabrojiti.
25 Zaplenjena je ogromna količina naoružanja. U pojedinim kasarnama u Slavoniji je

26

27

28

29

30

1 zaplenjivano po dve stotine tenkova. Dakle, dok su Hrvatska i Slovenija bile
2 obavezane odlukom Evropske zajednice da odlože odluku o nezavisnosti, hrvatsko
3 rukovodstvo sa svojim sastavima besomučno napada saveznu oružanu silu. I dolazi
4 do ogromnog ratnog plena. Hrvatska se na taj način spremala, odnosno pripremala
5 za dalje vođenje rata.

6   Za ovaj brionski moratorijum karakteristično je još nešto. Potpredsednik
7 hrvatske vlade, doktor Zdravko Tomac, govori o prvoj hrvatskoj vladi
8 demokratskog jedinstva s početka avgusta meseca 1991. godine. I on otvoreno
9 piše, kao potpredsednik te Tuđmanove vlade: "Mi zbog...", kaže doktor Tomac,
10 "...zbog brijunskog moratorijuma nismo smeli da napravimo ratnu vladu, ali smo
11 zato postojeću vladu pretvorili u krizni stožer" - u krizni štab, dakle - "i u
12 Hrvatskoj osnovali čitav niz drugih kriznih štabova, pa je tako u potaji vlada
13 Hrvatske suprotno brijunskom memorandumu, delovala kao ratna vlada", kaže
14 gospodin Tomac. A to delovanje, objašnjava gospodin Tomac - i to ćemo pokazati,
15 i to ćemo dokazima predočiti Sudskom veću, učiniti potpuno nesumnjivim - imalo
16 je za cilj da se JNA, kao savezna oružana sila razori. A to je učinjeno
17 prevođenjem 17.000 časnika, kako to kaže doktor Tomac, potpredsednik hrvatske
18 vlade, iz JNA u nove hrvatske oružane sastave. Svi oficiri i podoficiri JNA
19 hrvatske nacionalnosti prešli su u nove hrvatske oružane snage ili dobrovoljno
20 ili na taj način na koji ukazuje gospodin Tomac, potpredsednik hrvatske vlade.
21 On kaže: "Oni koji nisu hteli sami da pređu, čak iako nisu učestvovali u vojnim
22 akcijama protiv Hrvatske, nisu mogli biti sigurni za živote i bezbednost svojih
23 porodica." I, gospodin Tomac se hvali u svojoj knjizi: "Mi smo destruirali",
24 rasturili "saveznu vojsku. A u JNA smo ostavili samo one kadrove preko kojih smo
25 kontrolisali situaciju u jedinicama JNA koje su preostale." A tužilac u ovom

26

27

28

29

30

1 slučaju kaže da je to cepanje i razbijanje savezne vojske dokaz o srpskom
2 udruženom zločinačkom poduhvatu. Eto: "Hrvati i Slovenci i Makedonci, i
3 Muslimani proterani su iz JNA." Mi ćemo pružiti dokaze, časni Sude, da su ti
4 ljudi pogazili sopstvenu oficirsku reč, sopstvenu čast i da su svoju vojsku,
5 Jugoslavensku narodnu armiju napustili u najtežem trenutku po nju onda kada su
6 bili dužni da brane saveznu državu, i životima da je brane. Oni su je izdali. Pa
7 činjenica da ih nije bilo u JNA za tužioca je dokaz kako je armija čišćena po
8 nacionalnom ključu. Sve je okrenuto naglavačke u ovoj optužnici, časni Sude.

9   A kako se ponaša armija, Jugoslavenska narodna armija, kojoj je na čelu
10 gospodin Kadijević? Tesno saraduje sa lordom Carringtonom i svim drugim
11 predstavnicima međunarodne zajednice. I pod pritiskom Evropske zajednice,
12 Jugoslavenska narodna armija za vreme tih teških borbi sa hrvatskim
13 pobunjeničkim sastavima zaključuje čak 14 primirja. Petnaesto je bilo ono 2.
14 januara 1992. godine radi sprovođenja Vance-ovog plana. Četrnaesto je bilo
15 zaključeno 23. novembra 1991. u Ženevi pod posredstvom gospodina Vancea,
16 specijalnog izaslanika generalnog sekretara Ujedinjenih nacija. A to četrnaesto
17 primirje potpisao je gospodin Kadijević kada je dogovoreno u prisustvu
18 Miloševića i Tuđmana da se eto po četrnaesti put pokuša obezbediti deblokada
19 kasarni JNA i jedinica JNA kako bi se one povukle sa teritorije Hrvatske. Taj
20 sporazum u Ženevi je, časni Sude, krunski dokaz da Jugoslavenska narodna armija
21 nije imala agresorske težnje, kako to tvrdi tužilac. Da nije sprovodila nikakav
22 udruženi zločinački poduhvat, jer armija koja pristaje da se zarad mira povuče

23

24

25

26

27

28

29

30

1 čak i sa teritorija Hrvatske da bi se kroz mirovnu konferenciju o Jugoslaviji
2 našlo političko rešenje za krizu u Jugoslaviji, to nije... takva armija nije
3 učesnik udruženog zločinačkog poduhvata kako tvrdi neosnovano tužilac. Po mome
4 mišljenju, neosnovano.

5 Takva armija samo je pokazivala da nije imala dovoljno odlučnosti da se
6 obračuna sa onim što je bila dužna po Ustavu da skrši - sa oružanom pobunom. A
7 ekspert Tužilaštva, vojni ekspert Tužilaštva je objasnio da je tih 14 pobuna
8 predstavljalo veliku korist za hrvatske oružane sastave koje je JNA mogla, po
9 objektivnoj snazi, lako da potuče. Četrnaest primirja, oprostite, učinio sam
10 lapsus. Pa da bi to ilustrativnije objasnio, pa u profesionalnom boksu, časni
11 Sude, postoje tri *knock-downa*. Hrvatska je imala 14 *knock-downa*, a mi ćemo Vam
12 predočiti pismene dokaze i preko našeg vojnog eksperta pokazati da je najveći
13 broj ranjenih i ubijenih vojnika JNA nastradao upravo u vreme primirja koje su
14 hrvatski oružani sastavi kršili.

15 U takvim okolnostima, 8. oktobra, dakle, dan po isteku ovog brijunskog
16 moratorijuma, taj brijunski moratorijum je, dakle, predviđao pauzu za Sloveniju
17 i Hrvatsku od 7. jula pa tri meseca napred, znači, do 7. oktobra. 8. oktobra
18 1991. Sabor Hrvatske, dakle, skupština Hrvatske donosi odluku o raskidu državno-
19 pravne veze Hrvatske sa Jugoslavijom. Hrvatska u svojoj secesiji ide dalje. U to
20 vreme već, opisali smo, postoje strašni oružani sukobi na teritoriji Hrvatske.
21 9. oktobra, sutradan nakon donošenja takve odluke, gospodin Mesić, koji je tada
22 još uvek predsednik Predsedništva Jugoslavije - to je postao 1. jula 1991. -
23 dakle, 9. oktobra, nakon što Hrvatska saopštava da se razdružuje od Jugoslavije,
24 gospodin Mesić kaže: "Ja nastavljam sa svojom funkcijom šefa države." I to je
25 nastavio do 05.12.1991., kada je u Saboru izjavio: "Obavio sam zadatak.

26

27

28

29

30

1 Jugoslavije više nema."

2 Mi ćemo Vam pokazati dokument, časni Sude, i preko svedoka dokazati, da
3 je gospodin Mesić, na sednici Hrvatskog državnog vijeća 12. novembra 1991.
4 godine, obavestio predsednika Tuđmana, predsednika Hrvatske Tuđmana i kompletan
5 hrvatski državni vrh, da je preko privatne veze, kao predsednik Jugoslavije bio,
6 preko privatne korčulanske veze, dakle, preko veze sa ostrva Korčule u Jadranu,
7 da je bio u poseti kod Andreottija u Italiji, ilegalno. I na tom sastanku
8 Hrvatskog državnog vijeća - i to je dokument koji nam je dostavilo Tužilaštvo,
9 časni Sude - Mesić obaveštava Tuđmana i hrvatski vrh da mu je Andreotti obećao
10 da će Italija, Austrija i Nemačka priznati samostalnost Hrvatske i Slovenije ako
11 to neće Evropska zajednica. Na tom sastanku Mesić čak cinično kaže: "A ja sam
12 kobjagi tamo bio kao predstavnik savezne države."

13 To govori o moralu čoveka koji je položio zakletvu kad je preuzeo mesto
14 šefa jugoslovenske države. Ali, ovaj dokument pominjem iz jednog drugog razloga.

15 Ove činjenice mogu biti pikantne. Nešto drugo je u pitanju. Gospodin
16 Mesić objašnjava tada gospodinu Tuđmanu i hrvatskom državnom vrhu da mu je
17 italijanski političar Andreotti za vreme tog susreta rekao: "Ali mene je", kaže
18 Andreotti po Mesiću, "mene je lord Carrington obavestio da mu je gospodin
19 Milošević, predsednik Srbije, rekao da mu ne treba ni pedalj zemlje za nekakvu
20 veliku Srbiju, da njega interesuju samo prava Srba u Hrvatskoj." Kada je čuo
21 takvu izjavu Andreottija, Mesić sad na ovom sastanku objašnjava Tuđmanu: "A ja
22 sam mu na to obavestio... objasnio da to Milošević ne govori istinu, da on
23 ustvari kroz veliku Srbiju hoće da sačuva Jugoslaviju."

24 Zašto ovo pominjem, časni Sude? One separatističke snage koje su
25 razbijale Jugoslaviju, lažno su optuživale one jugoslovenske republike,
26 konkretno Srbiju, koje su pokušavale tu državu da spasu, koje su bile lojalne

27

28

29

30

1 saveznoj državi. I to je optužuju jednom fikcijom o takozvanoj velikoj Srbiji.
2 Od te fikcije Tužilaštvo je u predmetu ranije optuženog predsednika Miloševića
3 odustalo pred Sudskim većem rekavši da je nikada nije zastupalo tu fikciju o
4 velikoj Srbiji.

5 8. oktobra, dakle, 1991., Hrvatska je donela odluku o prekidu državno-
6 pravne veze sa Jugoslavijom. Nastavlja sa svojom secesijom. 16. oktobra, Vlada
7 Hrvatske daje rok JNA da se povuče sa područja Hrvatske do 10. novembra. 16.
8 oktobra 1991. Hrvatska traži od savezne vojske: Napustite našu teritoriju. U to
9 vreme, oružani sukobi u Jugoslaviji već uveliko traju. Ali u to vreme, radi i
10 Konferencija o Jugoslaviji. I 17. oktobra 1991., u Hagu je, preko lorda
11 Carringtona, predložena deklaracija o suverenosti svih jugoslovenskih republika
12 koje to žele. Na jednoj međunarodnoj konferenciji za koju važe obavezno principi
13 KEPS-a i povelje Ujedinjenih nacija koji predviđaju da su suverenitet i
14 teritorijalni integritet država nepovredivi, da su svetinja, donosi se akt kojim
15 se traži da se jedna država raspusti. Dakle, predlaže se da svima onima koji
16 žele, se da suverenitet. Zamislite da se to desi u Baskiji, u Kataloniji, u
17 Irskoj, na Korzici! Bilo gde u Evropi, Americi ili u svetu. To se na teritoriji
18 Jugoslavije dešavalo. Kada savezne vlasti Jugoslavije ovakav dokument ponuđen
19 17. oktobra nisu prihvatile, 24.10.1991. podnosi se druga verzija dokumenta
20 Evropske zajednice o rešenju krize u Jugoslaviji. Pa onda 31.10.1994. treća
21 verzija takvog dokumenta Evropske zajednice. 1. novembra 1991. Predsedništvo
22 Jugoslavije je naglasilo da je taj dokument kao takav neprihvatljiv, da pravog
23 rešenja nema.

24 Već 4. novembra 1991., Savet ministara Evropske zajednice zaključuje,
25 odnosno usvaja paket restriktivnih mera kojim predviđa kažnjavanje onih

26

27

28

29

30

1 jugoslovenskih republika koje ne pristaju na razbijanje države. Ovo su politički
2 događaji koji su se desili.

3 Ali, su oni vezani za tužiočevu tvrdnju o takozvanom udruženom
4 zločinačkom poduhvatu, o mogućim, navodno mogućim namerama neke strane u
5 Jugoslaviji. Postoje dakle pisani dokumenti o kojima je Evropska zajednica, iz
6 razloga na koje će Odbrana ukazati, podržavala secesiju određenih republika. To
7 su prave činjenice.

8 Dakle, od prvog dokumenta lorda Carringtona o mirnom rešenju
9 jugoslovenske krize 17. oktobra 1991. do 8. novembra 1991. godine prošlo je vrlo
10 kratko vreme, a Odbrana će Vam pokazati, časni Sude, šta se u tom periodu
11 vremena desilo. 8. novembra 1991., Evropska zajednica donosi odluku da uvede
12 sankcije onim neposlušnim jugoslovenskim republikama koje ne pristaju da se
13 razbije Jugoslavija. Dakle, umesto da sankcije uvodi secesionističkim
14 republikama Hrvatskoj i Sloveniji i da sprečava dalje razbijanje zemlje, članice
15 Ujedinjenih nacija, Evropska zajednica 8. novembra 1991. uvodi sankcije Srbiji i
16 Crnoj Gori pošto su one bile protiv takvog ponuđenog dokumenta. E, to je
17 politički milje u kojemu se dešavaju neke stvari u to vreme na teritoriji
18 Jugoslavije. I naravno, već sutradan 9. novembra 1991. Jugoslavija se obraća
19 Ujedinjenim nacijama - Predsedništvo Jugoslavije - tražeći da Ujedinjene nacije
20 pošalju trupe Ujedinjenih nacija na teritorij Jugoslavije kako bi se pronašlo
21 mirovno rešenje.

22 9. novembra 1991. Predsedništvo Jugoslavije je tražilo intervenciju
23 Ujedinjenih nacija da bi se zaštitio integritet Jugoslavije. Već 23. novembra
24 1991., Cyrus Vance, specijalni izaslanik generalnog sekretara Ujedinjenih nacija

25

26

27

28

29

30

1 u Ženevi postiže sporazum sa Veljkom Kadijevićem, Tuđmanom i Miloševićem o
2 prekidu vatre i deblokadi svih blokiranih jedinica JNA na teritoriji Hrvatske,
3 deblokadi svih garnizona JNA na teritoriji Hrvatske, kako bi se Jugoslavenskoj
4 narodnoj armiji omogućilo da se povuče sa teritorija Hrvatske. Ovaj sporazum
5 Ženevski od 23. novembra 1991. bio je osnova za rezoluciju Ujedinjenih nacija o
6 mirovnoj operaciji Ujedinjenih nacija u Jugoslaviji koja je doneta u februaru
7 1992. i koja je poznata pod opštim nazivom Vanceov plan. Dakle, vojni i
8 politički vrh Jugoslavije koji su u Ženevi 23. novembra iskazali volju i
9 spremnost da učine sve da se rat prekine, da čak povuku sopstvene snage sa
10 teritorija i dela sopstvene teritorije, da JNA napusti Hrvatsku, taj vojni i
11 politički vrh je od strane Tužilaštva u ovoj optužnici, Martićevoj, optužen kao
12 učesnik udruženog zločinačkog poduhvata sa ciljem da se neshrva... nesrpsko
13 stanovništvo progna i potera sa jedne trećine Hrvatske. Neverovatno!

14 27. novembra 1991., dakle, svega 15 dana pošto je jugoslovenska vlada
15 uputila zahtev Ujedinjenim nacijama da pošalje plave šlemove u Jugoslaviju,
16 Savet bezbednosti donosi rezoluciju 721 o hitnom slanju vojnika Ujedinjenih
17 nacija u Jugoslaviju; 27. novembra 1991. godine. 09.12.1991., dakle, sledećeg
18 meseca, decembra 1991., Predsedništvo SFRJ je uputilo lordu Carringtonu stav da
19 su ocene arbitražne komisije za Jugoslaviju neprihvatljive jer znače pristajanje
20 na uništenje zemlje, na brisanje Jugoslavije sa karte država sveta. Mi ćemo
21 ponovo ukazati, časni Sude, na izveštaj generalnog sekretara Ujedinjenih nacija
22 pod oznakom S/23280 od 11. decembra 1991. godine, u kojem generalni sekretar
23 Ujedinjenih nacija upozorava Savet bezbednosti i Evropsku zajednicu da bi u
24 uslovima planiranog dolaska plavih šlemova na teritoriju Jugoslavije,

25

26

27

28

29

30

1 preuranjeno priznanje pojedinih jugoslovenskih republika predstavljalo
2 katastrofu za region. Uz ovaj dokument S/23280 Saveta bezbednosti, iz 1991. je
3 priloženo čak i pismo koje je Van den Brooku, holandskom ministru spoljnih
4 poslova i predsedavajućem Saveta ministara Evropske zajednice, uputio generalni
5 sekretar 10. decembra 1991., u kome upozorava Evropsku zajednicu da bi
6 preuranjeno priznanje predstavljalo dolivanje ulja na vatru, da jugoslovenske
7 strane, predsednik Bosne i Hercegovine, predsednik Makedonije, apeluju da se to
8 ne čine... čini. No to je učinjeno. Učinjeno je 23. decembra 1991. tako što je
9 Nemačka priznala Hrvatsku i Sloveniju. Učinjeno je 13. januara 1992., tako što
10 je Vatikan priznao Hrvatsku i Sloveniju i učinjeno je 15. januara 1992., tako
11 što su ostale pojedinačne zemlje Evropske zajednice priznale Hrvatsku i
12 Sloveniju suprotno upozorenju generalnog sekretara Ujedinjenih nacija. Odbrana
13 ukazuje da je 13. decembra 1991., dakle, pre ovog priznanja predsjednik
14 Sjedinjenih Američkih Država, George Bush stariji u razgovoru sa generalnim
15 sekretarom Ujedinjenih nacija Peresom de Cuellarom ukazao na neprihvatljivost
16 preuranjenog priznanja pojedinih zemalja... pojedinih republika u Jugoslaviji
17 koje traže priznanje.

18   Zašto Odbrana ukazuje na ove događaje? Zato što su ove činjenice potpuno
19 apstrahovane od Tužilaštva. One za Tužilaštvo kao da ne postoje. A one prikazuju
20 jedan opšti politički milje u kome se dešavala ta jugoslovenska kriza i
21 okolnosti pod kojima su se ponašali svi jugoslovenski učesnici, pa i ovde
22 optuženi gospodin Martić i drugi učesnici takozvanog udruženog zločinačkog
23
24
25
26
27
28
29
30

1 poduhvata.

2 08.12.1991. godine u Zagrebu je pod pokroviteljstvom Evropske zajednice, dakle,
3 nekih 15-ak dana nakon onog Ženevskog sporazuma od 23.11.1991. pod pokroviteljstvom
4 Vancea, sklopljen sporazum između vlade Hrvatske i JNA, 08.12. 1991. o povlačenju JNA
5 sa teritorija Hrvatske, sa kompletne teritorije Hrvatske. A tužilac kaže da je
6 boravak JNA, napadnute JNA, na teritoriji Hrvatske dokaz o udruženom
7 zločinačkom poduhvatu. I ovaj sporazum o povlačenju JNA 08.12. bi bio petnaesti
8 sporazum takve vrste, časnii Sude, u kome je posredovala Evropska zajednica. I on
9 nije održan jer su hrvatski oružani sastavi - mi ćemo to dokumentima pokazati -
10 i dalje nastavili da besomučno napadaju saveznu vojnu silu, JNA.

11 Logičan dokaz za ovo što govorim jeste činjenica da zbog realizacije
12 Vanceovog plana - to i tužilac priznanje - 2. januara 1992. zaključen je mirovni
13 sporazum o primirju u Sarajevu. Dakle, 23. novembra 1991. u Ženevi, Ženevski
14 sporazum pod pokroviteljstvom Vancea, dogovoreno povlačenje JNA, pa 08.12.1991.
15 pod pokroviteljstvom EZ, opet sporazum koji Hrvatska krši i na kraju, 2. januara
16 1992. u Sarajevu, pod pokroviteljstvom Ujedinjenih nacija, posljednje petnaesto
17 primirje kako bi se omogućilo trupama JNA... trupama Ujedinjenih nacija da dođu
18 na teritorij Jugoslavije.

19 U ovom, u međuvremenu, pre kraja 1991. godine, u ovakvim političkim
20 okolnostima, dešava se još jedna činjenica koja je vezana za navod optužnice.
21 Osniva se Republika Srpska Krajina 19. decembra 1991. Dakle, organi SAO Krajine,
22 na ustavotvornoj skupštini donose ustav Republike Srpske Krajine i osnivaju
23 Republiku Srpsku Krajinu kao državu srpskog naroda koji je pre toga živio na
24
25
26
27
28
29
30

1 teritoriji Hrvatske koja se otcepljuje iz Jugoslavije i napušta Jugoslaviju.
2 Primjenjen je jedan princip: priznato je pravo hrvatskom narodu da se izjasni o
3 svojoj državi. I srpski narod u Hrvatskoj je samo tražio isto pravo. Neuporedivo
4 manji, slabiji, narod kao... po procentu 12% stanovništva, tražilo /sic/ je...
5 mi nećemo da idemo iz naše države. Mi osnivamo Republiku Srpsku Krajinu. Taj akt
6 u ovakvim političkim okolnostima, kada mnogi ključni faktori svetskog poretka
7 rade na destrukciji Jugoslavije. Dakle, taj akt je od strane tužioca protumačen
8 kao dokaz o postojanju udruženog zločinačkog poduhvata. Svi imaju u Jugoslaviji
9 pravo na samoopredeljenje. I Makedonci i Hrvati i Slovenci i Muslimani. Samo
10 Srbi nemaju. Tužilac je baš velikodušan!

11 U vezi sa ovom mirovnom misijom Ujedinjenih nacija u Jugoslaviji,
12 preduslov da bi do nje došlo bilo je da se zaključi... da nastupi primirje. I mi
13 smo ovde već videli dokumenta koja u januaru govore da nisu ispunjeni uslovi za
14 dolazak, za raspored trupa, jer još nema primirja. Videli smo dokumente Saveta
15 bezbednosti u kojima se govori da se JNA... da JNA sprovodi povlačenje iz
16 Hrvatske, ali da još nema prekida vatre. 2. januara 1992. je zaključen poslednji
17 sporazum o prekidu vatre, a tada dolazi do političkih događanja koja su tesno
18 vezana za ovu optužnicu.

19 Gospodin Babić, kao predsednik novouspostavljene Republike Srpske
20 Krajine, dakle, gospodin Milan Babić sa vladom Republike Srpske Krajine zauzima
21 stav da plavi šlemovi, dakle da trupe Ujedinjenih nacija mogu da dođu na
22 teritorij Jugos... Jugoslavije i da je to korisno, ali traži dve stvari: da te
23 trupe budu raspoređene na liniji sukoba između srpskih i hrvatskih snaga, dakle,
24 na granice Republike Srpske Krajine prema Hrvatskoj. Da li je taj zahtev
25 nerazuman i nelogičan? To je bila praksa koja je do tada postojala u misijama

26

27

28

29

30

1 Ujedinjenih nacija svuda u svetu: i na Kipru i na drugim mestima, na Sinaju...
2 bilo gde. Uvek su trupe Ujedinjenih nacija bile na liniji sukoba, razdvajale
3 sukobljene strane. Gospodin Babić to traži. I traži još jednu stvar: da se trupe
4 JNA ne povlače sa teritorije Krajine. Gospodin Babić to objašnjava i gospodinu
5 Maraku /u engleskom transkriptu: "Marek"/ Gouldingu, taj je sastanak održan 27.
6 januara u Kninu, i on nije odustao od svojih zahteva jer je po tadašnjem stavu
7 gospodina Babića stvar međunarodnih faktora i Jugoslavije da li će povući trupe
8 sa teritorija ostatka Hrvatske. Ali je tražio da trupe JNA radi zaštite srpskog
9 stanovništva ostanu na teritoriji Krajine.

10 8. januara je zbog ovakvog stava gospodina Babića prema dolasku UNPROFOR-a,
11 koji je bio suprotan predloženom planu jer je Vanceov plan tražio raspoređivanje
12 trupa po celoj teritoriji Krajine i povlačenje JNA i sa teritorija Krajine;
13 dakle, 8. januara predsednik Srbije Milošević upućuje javno pismo kojim otvoreno
14 osuđuje Babića i proziva ga zbog ovakvog stava. Babić odgovara na to pismo 12.
15 januara. 30. januara u Beogradu drži se sastanak proširenog Predsedništva
16 Jugoslavije u kome pored članova Predsedništva učestvuju i predstavnici Srba iz
17 Krajine i Sr... i onih snaga iz Bosne koje priznaju saveznu državu. Ta sednica
18 Predsedništva trajala je do drugog, dakle 31. januara 1992., 1. i 2. februara
19 1992. godine. Predsedništvo Jugoslavije na toj... sa te sednice je izdalo
20 saopštenje u kome navodi da jugoslovenska strana, da država Jugoslavija kao
21 podnosilac zahteva da dođu trupe Ujedinjenih nacija pristaje da se te trupe
22 rasporede i daje garancije da će te trupe biti raspoređene onako kako bude

23
24
25
26
27
28
29
30

1 dogovoreno i da će Jugoslavija svoje obaveze ispuniti, a da je na tom sastanku
2 obezbeđena i saglasnost Srba iz Hrvatske. To je učinio predsednik Skupštine,
3 Mile Paspalj. Gospodin Babić nije bio na tom sastanku.

4 U vezi s ovim sastankom Predsedništvo Jugoslavije je obavestilo Savet
5 bezbednosti da će trupe Ujedinjenih nacija, odnosno država Jugoslavija svojim
6 snagama zaštititi krajinske Srbe ako iz bilo kog razloga to propuste da učine
7 trupe Ujedinjenih nacija. Dakle, i takvim stavom smiruje to lokalno srpsko
8 stanovništvo. Ovaj sastanak u Beogradu na kojem su bili u svom glavnom gradu, na
9 teritoriji svoje države predstavnici Srba iz Krajine i Bosne, tužilac opet uzima
10 kao dokaz o udruženom zločinačkom poduhvatu. "Evo zamislite" kaže tužilac,
11 "sastali su se u Beogradu. Šta Srbi iz Krajine ima da traže u Beogradu?!". Časni
12 Sude, i u januaru 1991. i u februaru 1991. postoji jedino, kao međunarodno-
13 pravni subjekat, država Jugoslavija. I predstavnici Srba iz Krajine su na poziv
14 Predsedništva Jugoslavije, predsednika države bili u Beogradu da bi prihvatili
15 Vanceov plan.

16 Pa čak i nezavisno od toga, da ne ulazim u to šta tužilac smatra do kada
17 postoji Jugoslavija, motiv, razlog zbog koga je držana ova sednica, a naime, da
18 se prihvati dolazak mirovnih trupa i Vance... i plan Ujedinjenih nacija od
19 strane Tužilaštva se koristi kao dokaz o navodnom srpskom udruženom zločinačkom
20 poduhvatu. Apsurd je potpun.

21 I ovde valja ukazati na još jednu stvar vezanu za ličnost gospodina
22 Babića. Gospodin Babić je ovaj stav, o tome da trupe Ujedinjenih nacija moraju
23 da dođu na liniju razgraničenja i da JNA treba da ostane na teritoriju Krajine
24 da bi štitila Srbe, iskazao i međunarodnim predstavnicima šta je razlog za takav

25

26

27

28

29

30

1 jedan stav. On je u to vreme, kao predsednik Republike Srpske Krajine, ušao u
2 sukob sa možda najuticajnijim tada srpskim političarom, Miloševićem. Čuli smo za
3 njega da je bolesno ambiciozan čovek. On je mnogo ris... reskirao u tome sukobu,
4 ali je on ušao u sukob. Zašto, časni Sude? Iz razloga zbog kojih su mu događaji
5 koji su sledili dali za pravo. Ujedinjene nacije nisu zaštitile Srbe. I od
6 dolaska trupa Ujedinjenih nacija na tu teritoriju je bilo pet agresija. I sve se
7 završilo "Olujom" 1995. u toku koje je, zajedno sa "Bljeskom", po tužiocčevom
8 ekspertu Grujiću, proterano između 250 i 300.000 ljudi, a na teritoriji Hrvatske
9 ostalo 50.000 Srba. Od 581.000 Srba po popisu 1991., 1995., poslije akcija
10 hrvatske vojske ostalo ih je 50.000. Tužilac govori o srpskom udruženom
11 zločinačkom poduhvatu u ovim okolnostima.

12   Gospodin Babić je imao razloge za ovakav stav. On ih je tada 1991., Izneo
13 ih je i u septembru, početkom septembra 1991. Mi smo mu predočili to pismo gde
14 on govori da je hrvatska neonacistička vlast, nasilna agresija, osnov svih
15 problema na teritorij Jugoslavije. Da se JNA ponaša korektno, da brani državu i
16 stanovništvo, da srpske vlasti u Krajini traže samo ono pravo koje imaju
17 hrvatske vlasti, da se izjašnjava o sopstvenoj sudbini. Zašto je to posle
18 gospodin Babić promenio, to će biti druga tema. Ali sve to što je tada radio
19 bilo je potpuno logično, normalno i potvrđeno razvojem događaja.

20   Svako njegovo objašnjenje ili bilo čije objašnjenje ne može demantovati
21 ove činjenice.

22   4. januara 1992. u New Yorku, pošto je trećeg... pardon, 4 februara 1992.
23 u New Yorku, pošto je 3. februara 1992. Predsedništvo Jugoslavije objavilo da
24 prihvata Vanceov plan, Boutros-Ghali, generalni sekretar, izjavljuje da na
25 teritoriji pod zaštitom Ujedinjenih nacija neće biti primenjivani hrvatski
26 zakoni. To u njegovo ime izjavljuje gospodin Marak Goulding, podsekretar
27 generalnog sekretara Ujedinjenih nacija. To je bilo 4. februara 1992. 18. marta
28 1992. - preskočićemo malo hronologiju događaja - Predsedništvo Jugoslavije
29 izdalo je ukaz o proglašenju zakona o važenju pravnog sistema Jugoslavije
30

1 na delu teritorije SFRJ, Jugoslavije koji je pod posebnom zaštitom Ujedinjenih
2 nacija. Dakle i stav Ujedinjenih nacija i odluka savezne države Jugoslavije
3 jeste da je područje na kome su bile trupe Ujedinjenih nacija, područje
4 Jugoslavije na kome se primenjuju jugoslovenski propisi, savezni propisi. I ti
5 su propisi primjenjivani u svim odlukama vlasti Republike Srpske Krajine.

6 Pošto je 3. februara 1992. Predsedništvo Jugoslavije obezbedilo
7 saglasnost krajinskih Srba, 9. februara 1992. u Glini Skupština Republike Srpske
8 Krajine je i formalno, bez uslova prihvatila Vanceov plan, donela dakle odluku
9 na Skupštini. Skupština Republike Srpske Krajine i o tome je Borislav Jović, kao
10 predsednik državnog komiteta za saradnju sa Ujedinjenim nacijama, zvaničnim
11 pismom obavestio Ujedinjene nacije i to je zvanični dokument Saveta bezbednosti.
12 Na tom sastanku u Glini 9. februara 1992. bio je prisutan i gospodin Martić i on
13 je podržao Vanceov plan, a bili su prisutni i potpredsednik Predsedništva
14 Jugoslavije Branko Kostić i Blagoje Adžić, načelnik Generalštaba i vršilac
15 dužnosti ministra odbrane. Njihovo prisustvo u Glini radi prihvatanja plana
16 Ujedinjenih nacija opet se od strane Tužilaštva koristi kao dokaz o navodnom
17 udruženom zločinačkom poduhvatu. Eto, zamislite, neki ljudi iz Predsedništva i
18 vojni vrh, došli kod tih Srba. To je neodrživa logika, časni Sude.

19 21. februara 1992. Savet bezbednosti u New Yorku usvojio rezoluciju 743 o
20 mirovnoj misiji u Jugoslaviji sa svim elementima Vanceovog plana o kojima smo
21 dosta govorili u dosadašnjem toku postupka i o kojima će se Odbrana baviti još.
22 26. februara 1992. Skupština Republike Srpske Krajine, zbog ovakvog protivljenja
23 Vanceovom planu, smenila je gospodina Babića sa mesta predsednika Republike i
24 izabrala Gorana Hadžića za novog predsednika. Hronologija događaja je dalje
25 bitna. Pratićemo je uveliko. 29. februara, prekobrojni dan u godini, 1992. u
26 Bosni, u drugoj jugoslovenskoj republici, Bosni i Hercegovini, održan je bez
27 učešća Srba, hrvatsko-muslimanski referendum o nezavisnosti ove republike.

28
29
30

1 Optužnica govori o planu iz udruženog zločinačkog poduhvata, da se delovi Bosne -
2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Prije nego što prežete na sljedeću
3 temu, možda možemo napraviti pauzu, gospodin Milovančević? Hvala lijepo.
4 Napraviti ćemo pauzu i nastaviti ćemo u 12.30h.

5 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

6 ... Početak pauze u 12.01h

7 ... Sjednica nastavljena u 12.30h

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, šta mislite
9 koliko još vremena Vam treba?

10 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, teško mi je da procenim zbog toga što
11 nastojim da govorim lagano da bi prevodioci mogli da prevedu, a kada spremam
12 tekst, ja to činim brže, pa mi izgleda da će biti kraće. A ja računam da ću
13 sutra u toku prve sednice završiti, pretpostavljam.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možete nastaviti, gospodine
15 Milovančević. Samo trenutak, izvolite gospodine Whiting.

16 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, samo da zamolim, mogu li da
17 dobijem pet ili deset minuta na kraju sjednice? Kao što sam rekao ranije,
18 pokrenuo bih nekoliko pitanja, tekućih pitanja. I mislio sam da će se danas
19 završiti uvodno izlaganje. No kako neće, ipak bih zamolio da to bude danas pred
20 kraj sjednice.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Whiting. Gospodine
22 Milovančević, možete li da odvojite pred kraj dana nekih pet do deset minuta za
23 gospodina Whitinga kako bi on mogao da pokrene ova tekuća pitanja?

24

25

26

27

28

29

30

1 G. MILOVANČEVIĆ: /prijevod engleskog transkripta: "Časni Sude/, vodiću
2 računa o tome, hvala Vam.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

4 G. MILOVANČEVIĆ: Pri kraju prošle sednice, pomenuli smo da je taj proces
5 prihvatanja Vanceovog plana od strane jugoslovenskih učesnika završen odlukom
6 Skupštine Republike Srpske Krajine u Borovu Selu 26.02.1992. da smeni
7 dotadašnjeg predsednika Republike Srpske Krajine, gospodina Milana Babića, sa te
8 funkcije upravo zbog tog protivljenja Vanceovom planu.

9 Vezano za navode optužnice koji se odnose na Bosnu i Hercegovinu, mi smo
10 u toku tužiočevog slučaja, dobili neke dokaze koji ukazuju na probleme i
11 situaciju koja je tamo postojala, ali Odbrana i u pogledu situacije u Bosni i
12 Hercegovini ukazuje da se radi o jednom potpuno selektivnom i parcijalnom
13 pristupu. Izaberu se dva-tri sela, dve-tri lokacije ili dva-tri gradića. Mnogo
14 ih je bilo na teritoriji Bosne i Hercegovine i izolovanim posmatranjem pojedinih
15 događaja izvodi se zaključak o situaciji na celom terenu. I što je još gore,
16 izvodi se dokaz o postojanju udruženog zločinačkog poduhvata koji navodno
17 obuhvata i Bosnu i Hercegovinu.

18 Zbog toga će se Odbrana baviti i hronologijom osnovnih događaja u Bosni i
19 Hercegovini u ovom periodu vremena, upravo obuhvatajući onaj period optužnice
20 koji optužnica pokriva. Pa ćemo početi od kraja februara 1992. godine. Podsetit
21 ću časni Sud, da nam je jedan od svedoka Tužilaštva ukazao - radi se o gospodinu
22 Kirudji - da je dolaskom na teritorij Jugoslavije početkom aprila meseca 1992.
23 godine situacija u Bosni bila mirna. Utisak - tačna ili pogrešna procena, privid
24 - Odbrana će ukazati na činjenice koje smatra relevantnim u tom pogledu. Za
25 Bosnu, jugoslovensku republiku Bosnu i Hercegovinu, karakteristično je ono što
26 je napred već rečeno: da je u decembru 1991. godine rukovodstvo Bosne i

27
28
29
30

1 Hercegovine molilo generalnog sekretara Ujedinjenih nacija - i on o tome govori
2 u svom izveštaju S23-280 od 11.12.1991. - da se ne vrši preuranjeno, selektivno
3 priznanje pojedinih republika jer to može izazvati ratnu katastrofu. To
4 preuranjeno i selektivno priznanje je izvršeno uprkos ovim upozorenjima i ta se
5 ratna katastrofa dogodila. Da bi se razumelo kako i zašto se dogodila i da bi se
6 mogao imati stav o tužiočevoj tvrdnji, bitno je ukazati na osnovne događaje.

7 29. februara 1992. u Bosni se održava referendum dve nacionalne
8 zajednice, hrvatske i muslimanske. Inače, jugoslovenska republika Bosna i
9 Hercegovina je bila poznata po tome što je kao članica jugoslovenske federacije,
10 kao konstitutivne narode obuhvatala Srbe, Hrvate i Muslimane koji se danas
11 nazivaju Bošnjaci. Dakle, ta tri naroda su bili autohtoni narodi, dakle,
12 stanovništvo Bosne i Hercegovine stotinama godina unatrag. Ustav Bosne i
13 Hercegovine definisao je ovu republiku kao zajednicu ova tri suverena naroda. Po
14 ustavu Jugoslavije, kao i po Ustavu Bosne i Hercegovine, samo su narodi nosioci
15 suvereniteta. Nacionalne manjine, dakle, nisu nosioci suvereniteta. S obzirom da
16 su u Bosni i Hercegovini zajedno živeli Srbi, Muslimani i Hrvati, dakle,
17 pravoslavci, katolici i Hrvati - tri verski odvojene i tri nacionalno odvojene
18 zajednice - bilo je vrlo bitno sačuvati taj balans, tu ravnotežu i taj jednaki
19 tretman te tri nacionalne zajednice da ne bi došlo do sukoba.

20 Inače, za razumevanje situacije u Bosni i Hercegovini, kao jugoslovenskoj
21 federalnoj jedinici, bitna je samo jedna kratka napomena, da je u toku Drugog
22 svetskog rata, Bosna i Hercegovina bila u sastavu takozvane Nezavisne Države
23 Hrvatske, dakle, ustaške države Hrvatske i da su i na teritoriji Bosne i
24 Hercegovine stanovnici srpske nacionalnosti u toku tog Drugog svetskog rata
25 preživeli strahovit genocid. Sada, 29.02.1992., u ovakvom razvoju političke

26

27

28

29

30

1 krize u Jugoslaviji kada je Savet bezbednosti već doneo rezoluciju da trupe
2 Ujedinjenih nacija idu u Jugoslaviju i da se rasporede na područjima u Hrvatskoj
3 gde Srbi čine većinu ili značajnu manjinu stanovništva i gde su međunacionalni
4 sukobi u prošlosti doveli do su... do... gde su međunacionalne tenzije,
5 oprostite, u prošlosti doveli do sukoba dakle, u takvoj situaciji, u Bosni i
6 Hercegovini se odjednom organizuje referendum dva naroda, Muslimana i Hrvata,
7 protiv trećeg naroda, Srba. Pitanje je opet, ono koje je postojalo u Hrvatskoj i
8 Sloveniji: da li će Bosna biti i postati samostalna država ili će ostati u
9 jugoslovenskoj federaciji. Pitanje se svodilo na secesiju u Bosni i Hercegovini.
10 Ovaj referendum 29. februara 1992., održava se, dakle, u trenutku kada je Savet
11 bezbednosti Ujedinjenih nacija rezolucijom o Vanceovom planu odlučio i sve
12 jugoslovenske strane se obavezale da se JNA povuče sa teritorije Hrvatske; sa
13 kompletne teritorije Hrvatske i kompletne teritorij Krajine koja će biti pod
14 zaštitom Ujedinjenih nacija.

15 Dakle, u trenutku kada Savet bezbednosti donosi odluku, plan o mirovnoj
16 operaciji, i Jugoslavija prihvata da povuče svoje trupe iz Hrvatske, Bosna je
17 deo jugoslovenske teritorije koji se velikom dužinom graniči sa Hrvatskom. I u
18 takvoj situaciji odluka o povlačenju JNA iz Hrvatske, faktički je značila
19 prelazak u Bosnu i Hercegovinu koja se graniči sa Hrvatskom. Sa teritorija... sa
20 svoje teritorije, sa jugoslovenske teritorije, kojoj je pripadala Bosna i
21 Hercegovina, bilo je zaista moguće lako intervenisati, vojno intervenisati u
22 slučaju da dođe do napada na srpsko stanovništvo u Hrvatskoj.

23 Međutim, tu su politički događaji uzeli sasvim drugi tok i zato govorim o
24 ovom referendumu. 29.02.1992., održava se referendum i dva naroda u Bosni i

25

26

27

28

29

30

1 Hercegovini, Srbi i Muslima... Hrvati i Muslimani, odlučili su da se Bosna
2 otcepi od Jugoslavije. Srbi su održali svoj referendum i rekli su: Mi ćemo
3 ostati u Jugoslaviji. I tu dolazi do političke krize u Bosni i Hercegovini i
4 dolazi do intervencije međunarodne zajednice, Ujedinjenih nacija i Evropske
5 zajednice. Događaji u Bosni su u to vreme delovali zloslutno. 29. februara 1992.
6 je bio referendum, a već 1. marta 1992. u Sarajevu dolazi do jednog strašnog
7 incidenta. Inače, za razumevanje situacije u Bosni je vrlo bitno da je
8 stanovništvo totalno izmešano u nacionalnom smislu. Dakle, nije bilo samo
9 srpskih i samo muslimanskih i samo hrvatskih delova koji su se međusobno
10 graničili. Ne. Stanovništvo je vekovima živelo zajedno i posle onog iskustva u
11 Drugom svetskom ratu opet živelo zajedno. U staroj Jugoslaviji, u dotadašnjoj
12 Jugoslaviji vrlo česta je bila uzrečica da je Bosna i Hercegovina primer
13 bratstva i jedinstva. Tri naroda, tri nacije, dakle, tri vere. To je zaista bila
14 Evropa u malom. Međutim, 1. marta 1992. u situaciji kad u Hrvatskoj još uvek
15 nije rešena... prestalo se sa sukobima, kada se trupe Ujedinjenih nacija nisu
16 povukle, kada je situacija potpuno neizvesna, u Sarajevu muslimanske snage u
17 centru Sarajeva ubijaju Nikolu Gardovića i ranjavaju pravoslavnog sveštenika.
18 Ubijeni čovek je toga dana bio u svadbi svoga sina pred pravoslavnom crkvom.
19 Otac mladoženje, čoveka koji se ženio je ubijen - on je bio srpske nacionalnosti
20 - a pravoslavni sveštenik je ranjen. Srpska zastava je oteta i zapaljena. To je,
21 časni Sude, pojedinačni zločin. Zločini su mogući, ali ovo je bio zločin koji je
22 uneo strašan nemir na teritoriju Bosne i Hercegovine. U gradu Sarajevu su toga
23 dana su počeli nemiri zbog ovakvog dešavanja.

24 Osamnaest dana kasnije, 18. marta 1992., odnosno 19 dana kasnije,
25 oprostite, 19. marta 1992., pod pokroviteljstvom Evropske zajednice, dolazi u

26

27

28

29

30

1 Lisabonu do pregovora o sudbini Bosne i Hercegovine. Dakle, predstavnici tri
2 najznačajnije partije, muslimanske Stranke demokratske akcije kojoj je bio na
3 čelu Alija Izetbegović, Srpske demokratske stranke kojoj je bio na čelu Karadžić
4 i Hrvatske demokratske zajednice sastaju se pod rukovodstvom predstavnika
5 Evropske zajednice Cutileira u Lisabonu i 19. marta 1992. se zaključuju
6 takozvani Cutileirov plan o rešenju političke krize u Bosni i Hercegovini.

7 Po tom planu, sve tri ove partije, muslimanska, hrvatska i srpska, i
8 predstavnici sva tri naroda, 19. marta 1992. dogovorili su se da Bosna bude
9 organizovana na kantonalnom principu, da ostane u postojećim granicama kao jedna
10 država sa tri konstitutivne jedinice. I prema ponuđenim mapama, Muslimanima bi
11 pripalo 44% površine Bosne i Hercegovine, Hrvatima 20 opština sa 12%, a srpskom
12 stanovništvu 44% površine Bosne i Hercegovine. To je bio plan koji je pod
13 pokroviteljstvom Evropske zajednice predviđao rešenje za Bosnu i spas od rata.
14 Odbrana će pokazati da je svega šest dana kasnije, 25. marta 1992., po nagovoru
15 američkog ambasadora u Beogradu, Warrena Zimmermanna, lider bosanskih muslimana,
16 Alija Izetbegović odustao od Cutileirovog plana i izjave o ovim principima o
17 uređenju.

18 Već 26. marta, nakon takvog političkog preokreta, dolazi do borbenih
19 dejstava. Hrvatske snage i muslimanske snage kod Bosanskog Broda u selu
20 Sjekovac, paravojne formacije, vrše masakr 21 civila srpske nacionalnosti. Srbi
21 u Bosni i Hercegovini reaguju održavanjem svoje skupštine i donose prvi Ustav
22 Srba u Bosni i Hercegovini. Politički odgovor muslimanskog rukovodstva Bosne i
23 Hercegovine jeste odluka 4. aprila 1992. o proglašenju mobilizacije

24

25

26

27

28

29

30

1 teritorijalne odbrane na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine, kao snaga vernih
2 novom rukovodstvu koje hoće otcepljenje od Jugoslavije. Odmah nakon toga, 6.
3 aprila 1992. godine, suprotno upozorenju generalnog sekretara Ujedinjenih
4 nacija, Evropska zajednica priznaje suverenitet i nezavisnost Bosne i
5 Hercegovine koristeći kao osnovu referendum koji su 29.02.1992. održala dva
6 bosanska naroda bez trećeg, srpskog. Sutradan, 7. aprila 1992. i Sjedinjene
7 Američke Države priznaju Bosnu i Hercegovinu. Srpsko stanovništvo i srpske
8 stranke u Bosni i Hercegovini odgovaraju tako što 7. aprila proglašavaju
9 Republiku Srpsku na Skupštini srpskog naroda u BiH.

10 Stigli smo do datuma 7. april 1992. To je, časni Sude, period vremena
11 otprilike kada visoki funkcioner Ujedinjenih nacija Kirudja stiže na teritoriju
12 Jugoslavije i govori: "Situacija u Bosni je još mirna." A onda događaji dobivaju
13 vrtoglavo ubrzanje ka ratu i opštoj katastrofi. S obzirom da je Bosna 6. aprila
14 priznata od pojedinih država i 7., aprila, postavlja se sada odjednom pitanje
15 statusa Jugoslavenske narodne armije na teritoriji Bosne i Hercegovine. Do 6.
16 aprila 1992. JNA je bila u Bosni na sopstvenoj teritoriji. Pri tome je za
17 poziciju JNA u Bosni karakteristično da je to centralna jugoslovenska republika,
18 u središtu Jugoslavije - u geografskom središtu Jugoslavije i na planinskom
19 prostoru. Tako da su iz tih strateških razloga glavni vojni objekti, glavna
20 skladišta municije, najznačajniji aerodromi, kao, na primjer, bihaćki, podzemni
21 aerodrom u planini, najznačajnije vojne fabrike bile su locirane u Bosni i
22 Hercegovini. Znači, povlačenje JNA i obaveza JNA da napusti Bosnu i Hercegovinu
23 predstavljala je pravu katastrofu za JNA. Znači da ostaje bez vojne industrije

24

25

26

27

28

29

30

1 osnove vojne industrije koja ostaje u Bosni, bez najznačajnijih skladišta.
2 Uprkos svemu tome, 26. aprila 1992. - to će Odbrana pokazati - u Skoplju dolazio
3 do pregovora između načelnika Generalštaba oružanih snaga Jugoslavije generala
4 Blagoja Adžića i predsjednika Predsedništva Bosne i Hercegovine Alije
5 Izetbegovića. 26. aprila 1992. godine. Bosna je tad već priznata od pojedinih
6 zemalja. To ne znači da je nezavisna država, ali je priznata od pojedinih
7 zemalja i postavlja se problem opstanka JNA. Tada, 26. aprila 1992. postiže se
8 dogovor između Alije Izetbegovića i vrha JNA da se JNA mirno povuče sa
9 teritorije Bosne i Hercegovine. Glavni problem je bio rešen.

10 Po tom sporazumu, nema razloga za rat. Međutim, samo tri dana kasnije
11 uprkos ovom sporazumu koji je zaključio sa JNA 26. aprila, Alija Izetbegović i
12 njegovo rukovodstvo donose naredbu 29. aprila 1992. godine o potpunom i masovnom
13 zaprečavanju svih putnih pravaca kojima se JNA povlači iz Bosne i Hercegovine,
14 pod jedan; pod dva, o blokadi svih vojnih objekata JNA u BiH; pod tri, o
15 sprečavanju izlaska jedinica JNA iz kasarni iz kojih treba da se povuče i pod
16 četiri, o najhitnijem otpočinjanju borbenih dejstava protiv JNA na celoj
17 teritoriji Bosne i Hercegovine.

18 Neko je, časni Sude, želeo rat i katastrofu. I na žalost, to se desilo,
19 ali to nije bio srpski udruženi zločinački poduhvat, kako to tužilac tvrdi.

20 I nakon ove odluke 29. aprila 1992., dolazi do oružanih sukoba širom
21 Bosne i Hercegovine. Odbrana će Vam pokazati izvorna dokumenta Ujedinjenih ...

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu. To su operativni izveštaji - isti oni
2 koji su za područje Hrvatske slani Evropskoj zajednici, mirovnoj konferenciji u
3 Hagu, Predsedništvu Jugoslavije i predsednicima republika. Isti takvi izveštaji
4 dostavljani su i sada za područje Bosne i Hercegovine. No, zbog ovakvog
5 političkog razloga, JNA nastavlja sa povlačenjem iz Bosne i Hercegovine. 3. maja
6 1992. godine, uz posredovanje i prisustvo UNPROFOR-a i to u prisustvu kanadskog
7 generala Lewisa MacKenzieja i izaslanika Evropske zajednice Carla Doylea, dolazi
8 do sporazuma komande 2. armije u Sarajevu, 2. armije JNA i Alije Izetbegovića da
9 se ta armija mirno izvuče iz Sarajeva. Oružani sukobi su već počeli, ali ovi sad
10 učesnici dogovora, uz posredovanje generala MacKenzieja i ovoga gospodina Doylea,
11 dogovaraju mirnu evakuaciju. Gospodin MacKenzie, general MacKenzie je bio u
12 koloni JNA koja je nakon toga, iznenada, u centru Sarajeva napadnuta,
13 izmasakrirana i vojnici pobijeni. General UNPROFOR-a je svedok strašnog zločina
14 kojim je JNA izigrana ovom prilikom.

15 Reagujući na ovaj događaj od 3. maja 1992., na ovaj masakr u centru
16 Sarajeva, Predsedništvo Jugoslavije 4. maja 1992. odlučuje da svi pripadnici JNA
17 u BiH koji su građani Savezne Republike Jugoslavije se vrate na područje Savezne
18 Republike Jugoslavije u roku od 15 dana.

19 Dakle, otklanja bilo kakvu dilemu da li politički vrh Jugoslavije jeste
20 ili nije za povlačenje JNA. Javno saopštava naredbu da se to povlačenje izvrši.

21 15. maja 1992. Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija usvojio je rezoluciju
22 752 da se prekinu borbe u Bosni i Hercegovini. Međutim, istog tog dana,

23
24
25
26
27
28
29
30

1 15. maja 1992. u Tuzli, na severu Bosne, je napadnut konvoj JNA koji je napuštao
2 Tuzlu. I od 600 vojnika ubijeno je više od 200. Napad su izvršile paravojne
3 muslimanske jedinice. To je bila kasapnica.

4 Uprkos ovakvom ponašanju, 22. maja 1992. godine Bosna i Hercegovina,
5 Hrvatska i Slovenija primljene su u Ujedinjene nacije. Kao članice, kao države,
6 suverene države. U Bosni postoji oružani sukob. U Hrvatskoj se UNPROFOR nije
7 rasporedio; još ima sukoba. JNA je napustila Sloveniju. Tri države se primaju u
8 Ujedinjene nacije. Sve se to čini u trenutku kada trupe Ujedinjenih nacija još
9 nisu završile raspored u Jugoslaviji i kada rezolucija Ujedinjenih nacija
10 predviđa da trupe Ujedinjenih nacija treba da obezbede mir da bi došlo do mirnog
11 rešenja jugoslovenske krize na opštem nivou. Sad odjednom Savet bezbednosti
12 Ujedinjenih nacija prima tri od šest jugoslovenskih republika u članstvo
13 Ujedinjenih nacija.

14 Za taj prijem karakterističan je način - i Odbrana će u to... o tome
15 takođe govoriti, jer i to govori o situaciji u Bosni i Hercegovini i šta je
16 stvarni uzrok, a šta posledica - karakterističan je način na koji je izvršena.
17 Uz snažnu medijsku kampanju primljene su ove tri secesionističke republike na
18 sednici Saveta bezbednosti kojem je predsedavao austrijski ambasador Peter
19 Hoenfeller /u engleskom transkriptu: "Hornfeller" [fon]/ . Predlog je bio za
20 prijem tri ove zemlje neuobičajeno kratak. Sastavljen od jedne rečenice bez
21 ulaženja u stvarno stanje. Povelja Ujedinjenih nacija u članu 2, stav 1,
22 predviđa da članice Ujedinjenih nacija mogu biti suverene države pa je pod tom
23 pretpostavkom izvršen prijem u Ujedinjene nacije ove tri republike, i to
24 aklamacijom u skraćenom postupku. Redovna procedura koja se do ovog trenutka
25 uvek poštovala, zahteva da od podnošenja molbe do prijema mora da prođe 35 dana.
26 Ovde to nije važno. Predsednik Generalne skupštine Ujedinjenih nacija pozdravio

27
28
29
30

1 je ovaj prijem. Bio je to predstavnik Saudi Arabije u Ujedinjenim nacijama,
2 Samir Shihabi. Posebnu brigu je ispoljio u svojoj reči "braći po veri",
3 uslimanima u BiH, zahtevajući "energično napuštanje okupiranih područja od
4 strane JNA". Pod takvim okolnostima dolazi do prijema ove tri republike i takav
5 politički razvoj događaja na svetskom planu je definisao daljnje događaje u
6 Bosni i Hercegovini. O tome ima mnogo dokaza.

7 Propagandni rat, časni Sude, dezinformacije, obrada javnog mnijenja su
8 oblik vođenja rata. Odbrana će to pokazati. Na primjeru Jugoslavije i krizi u
9 Jugoslaviji, tu je učinjeno neverovatno mnogo obmana i prevara. Govorim ovo zbog
10 sledećeg događaja. 27. maja 1992. u centru Sarajeva, to je poznata ulica Vase
11 Miskina, eksploDIRA granata u redu za hleb koja ubija 16 civila i mnogo ranjava.
12 To je bio razlog za muslimansku delegaciju Bosne i Hercegovine da u Lisabonu
13 prekine trojne pregovore o budućem statusu Bosne i Hercegovine, jer Bosna je
14 primljena u Ujedinjene nacije, a predstavnici tri naroda su i dalje pod
15 pokroviteljstvom Evropske zajednice razgovarali o mirnom životu na teritoriji
16 Bosne i Hercegovine. To je bilo 27. maja 1992., ova strašna eksplozija.

17 23.08.1992., znači, svega dva meseca kasnije, na osnovu uvida u
18 poverljive izveštaje UNPROFOR-a koje je dobio general UNPROFOR-a, komandant
19 Satish Nambiar, reporter njujorškog *Independenta* otkriva da su nekoliko
20 najstravičnijih pokolja u Sarajevu, uključujući i ubistvo 16 civila u redu za
21 hleb, počinili Muslimani da bi pridobili svetsko javno mnjenje za vojnu
22 intervenciju, a ne Srbi koji se za to optužuju. To... o tome piše njujorški
23 *Independent* 23.08.1992. godine. No, politička posledica je napravljena.

24

25

26

27

28

29

30

1 Pregovori o budućnosti Bosne su prekinuti. 30. maja 1992. godine, nakon prekida
2 ovih pregovora o budućnosti Bosne i nakon ovog masakra u Sarajevu, Savet
3 bezbednosti Ujedinjenih nacija usvaja Rezoluciju 757 u kojoj uvodi strogi
4 sveobuhvatni režim sankcija Jugoslaviji zbog događaja u Bosni i Hercegovini.

5 30. maja 1992. Savet bezbednosti, dakle, smatra Jugoslaviju odgovornom za
6 ono što se dešava na području Bosne i Hercegovine. Međutim, svega tri dana
7 kasnije svetska štampa izveštava o šoku u New Yorku jer je generalni sekretar
8 Ujedinjenih nacija Boutros-Ghali pripremio izveštaj 30. maja 1992., dana kada je
9 doneta rezolucija o osudi Jugoslavije, koji izveštaj je sakriven od strane
10 predsedavajućeg Saveta bezbednosti i objavljen sa dva dana zakašnjenja. Tek
11 nakon što su jednoj strani u Jugoslaviji, jugoslovenskoj strani, saveznoj
12 državi, uvedene sankcije Ujedinjenih nacija, objavljen je izveštaj generalnog
13 sekretara koji je postojao u vreme kada su uvođene sankcije, u kome stoji da su
14 srpske snage u BiH potpuno van kontrole Beograda. Tužilac tvrdi u ovom postupku
15 da su one pod kontrolom, a generalni sekretar 30. maja 1992. izveštava da su
16 srpske snage u BiH potpuno van kontrole Beograda. Pod dva, gen... Boutros-Ghali
17 izveštava da se JNA nije povukla iz Bosne i Hercegovine zbog blokada koje
18 sprovode paravojne snage, snage Alije Izetbegovića. I tri, generalni sekretar
19 izveštava da u Bosni i Hercegovini postoji agresija Hrvatske. To je 30. maj
20 1992. i ovo je pitanje vrlo važno za ocenu operacije, takozvane operacije
21 "Koridor", koju tužilac također stavlja na teret gospodinu Martiću. Dakle,
22 generalni sekretar je izvestio da su na teritoriji, na severu Bosne i
23 Hercegovine hrvatske trupe. A tužilac tvrdi da je operacija "Koridor"

24

25

26

27

28

29

30

1 pravljenje velike Srbije, a ne presecanje jedinog puta za snabdevanje od strane
2 agresorskih snaga iz druge države. Hronologija događaja je sledeća: 15.06.1992.,
3 izabran je novi predsednik Jugoslavije, Dobrica Ćosić. Podatak interesantan samo
4 utoliko što od tog datuma, od 15.06.1992., više ne postoji Predsedništvo
5 Jugoslavije, Predsedništvo SFRJ. Dvaest prvog -

6 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Samo trenutak, gospodine
7 Milovančević. Izvinjavam se što Vas prekidam, ali moram da se konsultujem sa
8 uvažanim kolegom.

9 [Suci vijećaju]

10 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Gospodine Milovančević, molim
11 Vas, žao mi je zbog ovog prekida, ali se osećam obaveznom da govorim u ovom
12 trenutku. Svrha uvodne riječi je vrlo, vrlo konkretna, kao što to možda znate.
13 Ja sam se lično uzdržavala jer sam se nadala da ćete u jednom trenutku biti više
14 fokusirani i da ćemo saznati tačno na koje ćete se Vi dokaze oslanjati u odbrani
15 i koje dokaze imate namjeru da izvedete pred Pretresnim vijećem. Sve do ovog
16 trenutka sa žalošću moram da kažem da nisam u mogućnosti da napravim razliku
17 između Vaših ličnih komentara, između istorijskog *backgrounda* konteksta koji Vi
18 nudite i nisam u mogućnosti u ovom trenutku da procijenim kroz Vaše vlastite
19 riječi kakve to dokaze imate namjeru da izvedete. Pretresno veće, a mislim da
20 mogu da govorim i u ime svojih uvaženih kolega jer sam se konsultovala s njima
21 prije nego što sam Vam se obratila, Pretresno veće ne treba da bude ostavljeno u
22 stanju zabune i misterije u vezi sa dokazima koje Vi namjeravate da izvedete.

23 Ja znam da moje uvažene kolege i predsjedavajući sudija žele da Vas
24 preusmjere kako biste se više fokusirali i morate to vrlo jasno reći kako bismo
25 mi mogli da shvatimo šta je tu Vaš komentar, a šta su dokazi koje se Vi nadate

26

27

28

29

30

1 da ćete izvoditi u iznošenju svojih argumenata. Mislim da ne mogu to jasnije
2 reći i nadam se da će ovo biti smjernica za Vas ubuduće. Molim Vas, budite
3 ljubazni i recite nam šta je svrha. Ono što je svrha uvodne riječi to je šta će
4 Obrana uraditi i uradite to što ekspeditivnije.

5 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude. Odbrana je...

6 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Nema na čemu.

7 G. MILOVANČEVIĆ: Radi se, časni Sude, o metodološkom pristupu koji je
8 Odbrana izabrala, ako tražite od mene da objasnim zašto se dešava ovo što se
9 sada dešava. Ja ću to učiniti vrlo kratko. Dakle, mi smo predali popis dokaza
10 koje ćemo koristiti u toku ovog slučaja, u toku slučaja naše odbrane. To su sve
11 dokumenta Ujedinjenih nacija, saveznih vlasti i dokumenta koje nam je Tužilaštvo
12 dostavilo - kompletna lista 65ter *exhibita* koju je Tužilaštvo dostavilo Odbrani.
13 Odbrana je pri svemu tome ovakvim izborom pristupa pokušala da ospori osnovnu
14 tezu Tužilaštva, tezu o udruženom zločinačkom poduhvatu, pokušajem da
15 hronologijom događaja, da samom hronologijom događaja ukaže na onaj vremenski i
16 hronološki sled događaja na području Jugoslavije koji potpuno demantuje
17 zaključak Tužilaštva da se na teritoriji na koji se odnosi optužnica i pod
18 delovanjem optuženog dešavalo ovo što se dešavalo. Pristup Tužilaštva je ukazao
19 Odbrani na potrebu da pred Veće podastre hronologiju događaja. Ta je hronologija
20 događaja nešto što je javno, što su dokumenta javnog karaktera. E, sada se
21 jedino postavlja pitanje da li Odbrana u ovoj fazi treba da ukazuje na taj... na
22 konkretna dokumenta. Odbrana ukazuje na rezolucije Saveta bezbednosti, ukazuje
23 na datume kada su sastanci održani. O svemu tome Odbrana ima dokumenta koja će
24 to potvrditi. Ono što je Odbrana smatrala u ovom trenutku važnim jeste da *dâ*
25 jedan siže iz koga bi trebalo da se vidi da su se stvari događale potpuno
26 drugačije od onoga što tužilac govori i da je to samo jedan istrgnuti,
27 iskrivljeni prikaz stvarne situacije na terenu. Ovakav pristup je pri tome
28 uslovljen i, mislim, potrebom Odbrane da pokaže da se događaji, ponašanja,
29
30

1 odluke i zbivanja ne mogu preskakati i međusobno ne povezivati i da je nemoguće
2 pravi sud o nečemu što se dešavalo izvesti samo na osnovu istrgnutog jednog
3 segmenta.

4 Ukoliko Veće usmerava moju izjavu na približavanje navodima optužnice, ja
5 sam svestan tog problema, časni Sude. Ali je problem optužnice što je ona
6 bazirana na političko... tvrdnji o političkom programu za koji nam ne daje ni
7 jedan dokument. I čak nam tužilac tvrdi da nema potrebe da to dokazuje, da iz
8 zbivanja na terenu može da se pokaže kako navodno postoji plan o udruženom
9 zločinačkom poduhvatu. Takav pristup Tužilaštva je nemoguće demantovati na drugi
10 način osim čak i bukvalnim nabrojanjem hronologije događaja koji su se desili i
11 prikazivanjem... ukazivanjem na dokumenta, relevantna dokumenta koja bi to
12 trebalo da potvrde. Naravno, ja ću slediti Vaše instrukcije. Hvala Vam što ste
13 mi skrenuli pažnju na ovaj problem.

14 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Gospodine Milovančević, ja samo
15 želim još da kažem da Vi u ovoj fazi znate koje su tačke optužnice. Mislím da
16 također znate koja su to pitanja na koja morate da odgovorite u svojoj odbrani.
17 I takođe sam predviđala da ćete u odnosu na ta dva faktora jasno iznijeti
18 argumente Odbrane i vrlo ih konkretno vezati za ova dva faktora.

19 G. MILOVANČEVIĆ: Razumeo sam Vas, časni Sude. Da li od mene tražite još
20 neko dodatno objašnjenje ili odgovor na Vaš stav? Da ne budem ja nepristojan.

21 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Ne, osim ako ne smatrate da je
22 to strašno bitno. Mislím da sam Vam to dovoljno jasno rekla koliko god sam to
23
24
25
26
27
28
29
30

1 mogla i zaista želim da mi pomognete i stvarno sam, iskreno govoreći, osjećala
2 da način na koji ste Vi izvodili uvodnu riječ nije bio dovoljno dobar da
3 pomognete meni i mojim kolegama u ovom suđenju da shvatimo koji su to argumenti
4 Odbrane. I molim Vas da prihvatite i da sprovedete taj duh u Vašem uvodnom
5 izlaganju.

6 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude. Samo sa jednim objašnjenjem koji će
7 predstavljati nastavak moje uvodne reči ukoliko ste sa tim Vi saglasni.

8 Činjenična događanja na terenu, takozvanoj bazi zločina, predstavljaju
9 nešto sa čim će se Odbrana konkretno baviti kada bude saslušavala konkretne
10 svedoke. U ovoj fazi postupka Odbrana je želela samo - ne znam koliko u tome
11 uspeva i čuo sam šta ste mi rekli, samo pokušavam da budem u poziciji da me Veće
12 razume šta je teza Odbrane - Odbrana shvata da je osnovni zadatak u ovome
13 trenutku demantovati tezu o udruženom zločinačkom poduhvatu. U paragrafu 6
14 Optužnice, tužilac navodi listu učesnika. To je kompletan vojni, politički,
15 policijski, državni vrh tadašnje Jugoslavije i jugoslovenskih republika,
16 određenih, u periodu vremena od pet godina, bez objašnjenja šta, kako i zašto su
17 radili, osim posle navođenja u nastavku Optužnice šta se to dešavalo na licu
18 mesta i izvođenja sad povratnog zaključka da je to što se dešavalo na licu mesta
19 dokaz o udruženom zločinačkom poduhvatu. Ovako kako je postavljena tužiočeva
20 teza o udruženom zločinačkom poduhvatu, ona govori o političkom planu koji je
21 realizovan u periodu od pet godina. A Odbrana skreće pažnju Veću na politička
22 dešavanja i sve ključne momente u tom periodu od pet godina koji ukazuju, koji
23 govore o nečem sasvim drugom. To su ove činjenice na koje smo sada ukazivali. I

24

25

26

27

28

29

30

1 ove činjenice o kojima sada govorim, Odbrana će dokazivati kroz svoje svedoke i
2 kroz svoje eksperte.

3 I za Odbranu ne bi trebalo da bude poseban problem obrada baze zločina.
4 Ali je vrlo bitno utvrditi da li je postojao taj takozvani udruženi zločinački
5 poduhvat, taj politički program na delu Jugoslavije u to vreme da se uradi ovo
6 što tužilac tvrdi. To je politička teza. Ne mislim da... da se izražavam
7 banalno. To je teza o jednom političkom programu, o jednom političkom cilju koji
8 je u potpunom nesaglasju sa realnim dešavanjem na terenu. I pri tome Odbrana,
9 naravno, ne pokušava uopšte da se brani, da jedno nedolično ponašanje brani
10 nedoličnim ponašanjem drugih. To bi bio zaista apsurd i nedopušteno. Ali
11 smatramo da se ne može ova stvar razrešiti dok se ne utvrdi šta se je to
12 politički dešavalo na terenu. Mi nismo dobili nijedan dokument od strane tužioca
13 i nijedan dokaz o tome kako je taj udruženi zločinački poduhvat sproveden, osim
14 što je JNA i što je državni vojni vrh prikazan kroz delovanje, na primjer, jedne
15 čete u Škabrnji ili jednog bataljona u Saborskom. U Saborskom je bilo 700 ljudi
16 pod komandom, u Škabrnji možda 200, 100-200. Ali to nije JNA. I to nije
17 kompletna policija. I to nije država i nije Jugoslavija, a tužilac tvrdi da
18 jeste. I ovako koncipiranoj optužnici je vrlo teško parirati na neki drugi
19 način.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pretpostavljam, gospodine
21 Milovančević, suština onoga što je rečeno je sljedeća: Mi shvatamo da je stav
22 Odbrane da odbija postojanje udruženog zločinačkog poduhvata. Ali ono što se
23 očekuje od uvodne riječi je da Vi kažete: "Mi, Odbrana, tvrdimo da nije postojao
24 udruženi zločinački poduhvat i mi ćemo izvesti dokaze da se to utvrdi." A nije
25 na Vama da potrošite cijeli dan iznoseći dokaze o tome kako nije postojao
26 udruženi zločinački poduhvat. Rekao sam Vam na prvoj sjednici: "Imam dojam da Vi

27
28
29
30

1 svjedočite." I na drugoj sjednici i sad na ovoj posljednjoj trećoj sjednici sam
2 uvjeren da Vi svjedočite. Sve što nam Vi govorite bilo bi korisnije, bolje bi
3 služilo izvođenju Vaših dokaza da ste to uradili putem svjedoka. Vi ste trebali
4 da izložite Vašu teoriju, Vaše teze.

5 Teorija Vaše Odbrane je da nije postojao udruženi zločinački poduhvat.
6 Kad to kažete, onda sjednete i pozivate svoje svjedoke da dođu, svjedoče i
7 pokažu da nije bilo udruženog zločinačkog poduhvata. Nije na Vama da nam Vi
8 ispričate tu cijelu istoriju. Recite nam to kroz svoje svjedoke, gospodine
9 Milovančević. Mislim da je to ono što mi od Vas tražimo. Vi niste svjedok u ovom
10 predmetu. Vi ste branitelj, Vi ste advokat.

11 Hvala Vam, gospodine Milovančević.

12 G. MILOVANČEVIĆ: Razumeo sam Vas, časni Sude. Hvala Vama.

13 Ono što se Odbrani učinilo bitnim, samo ću jednu rečenicu reći, to je
14 jedan pokušaj - naravno, pratiti ću Vaše instrukcije - da ukazivanjem na
15 hronologiju događaja opravda uvođenje dokaza svedočenjem određenih ljudi. Dakle,
16 da pruži kroz uvodnu reč osnovne argumente, a ne da svedoči. Ali, s obzirom na
17 instrukcije koje ste mi dali, dopustite mi da nastavim dalje.

18 Dopuštate li da nastavim, časni Sude?

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možete nastaviti, gospodine
20 Milovančević.

21 G. MILOVANČEVIĆ: Kao što ste mi sada ukazali, časni Sude, Odbrana će u
22 svome slučaju nastojati da pokaže da nijedan elemenat optužnice, navod

23
24
25
26
27
28
29
30

1 optužnice, činjenični i pravni, ne stoji. Dakle, da nije bilo plana i
2 organizovanog delovanja na progonu stanovništva, na stvaranju nehumanih uslova,
3 na zatvaranju ljudi, na ubijanju ljudi; da nikakvog plana nije bilo o tome da se
4 izazivaju sukobi sa hrvatskim oružanim sastavima da bi posle toga bila uključena
5 JNA koja će sprovoditi neki udruženi zločinački poduhvat tako što će tući
6 hrvatska sela i stanovništvo terati u beg. Odbrana će ponuditi pismene dokaze u
7 vidu izveštaja JNA koji govore da je bio u pitanju sukob sa oružanom secesijom,
8 koji govore o dugotrajnim blokadama kasarni, o or... Odbrana će pokazati da je
9 hrvatska strana, jugoslovenska republika Hrvatska, ilegalno uvozila oružje,
10 ilegalno naoružavala stanovništvo, pravila ilegalne oružane sastave. Odbrana će
11 preko svojih svedoka i pismenih dokaza, izveštaja JNA i Saveznog sekretarijata
12 za narodnu odbranu pokazati da su u dotada mirnim selima, civilnim naseljima,
13 organizovane ratne jedinice. I u Saborskom, i u Škabrnji, i u sedam sela oko
14 Škabrnje, i u Baćinu, i u Cerovljanima, i u Dubici.

15 Odbrana će preko svedoka pokazati da se radilo o partijskom naoružavanju
16 stanovništva na jednonacionalnoj osnovi koju je sprovodio državni vrh Hrvatske.
17 Dakle, ilegalno uvezeno oružje radi organizovanja i sprovođenja oružane pobune
18 deljeno je na ilegalan način stanovnicima samo jedne nacionalnosti, hrvatskom
19 stanovništvu. Ti su ilegalni sastavi delovali i Odbrana će pokazati da se na sve
20 ove tri lokacije kad je u pitanju Škabrnja, kad je u pitanju Saborsko i kad je u
21 pitanju Kostajnica - tako ću ih obeležiti - da se radilo na sve tri lokacije o
22 mestima izuzetno značajnim za poziciju JNA na tome terenu, za poziciju regularne
23 oružane sile. Sedam sela zajedno sa Škabrnjom blokiralo je veliki vojni aerodrom
24 Zemunik u Zadru. Odbrana će pokazati da su ti ilegalni hrvatski paravojni
25 sastavi bili naoružani, odnosno opremljeni uniformama uvezenim iz Istočne
26 Nemačke, da su imali automatske puške, da je savezna vojska dolazila u sukobe sa

27
28
29
30

1 tim sastavima po nuždi stvari, da se pri tome radilo - Odbrana će preko svedoka
2 i eksperta vojnog pokazati - da vođenje ovih vojnih operacija nema veze sa
3 udruženim zločinačkim poduhvatom, sa ciljem o kome govori optužnica. Da se
4 radilo o deblokadi vojnih objekata, o izvlačenju opkoljenih jedinica koje su
5 masovno napadane i sprečavane da postoje na tom prostoru. Odbrana će pokazati da
6 su sve jedinice koje su učestvovala u borbenim dejstvima delovale u skladu sa
7 saveznim propisima, da se sprovodio princip jedinstva komande, da su sve
8 uključene jedinice bile pod jednom komandom najveće jedinice koja je vodila
9 operacije. To je bilo i u Škabrnji, i u Saborskom. Odbrana će preko svedoka
10 pokazati da događaji ni na jednoj od lokacija od baza zločina nemaju veze sa
11 organizovanim delovanjem takozvane milicije Krajine ili Martićeve milicije,
12 bolje rečeno.

13 Odbrana će pokazati da je na teritoriji Krajine, kroz dokumenta koja
14 regulišu rad policije, postojala regularna policija, policija Krajine, čiji je
15 rad bio uređen zakonom; da su postojali regularni zatvori, čiji je rad
16 regulisalo Ministarstvo pravde; da su ljudi koji su kontrolisali zatvore bili
17 pripadnici, faktički, ljudi zaposleni u ministarstvu pravde, a ne milicioneri.
18 Zatvorsko osoblje po jugoslovenskim i hrvatskim tadašnjim propisima nije spadalo
19 u miliciju, u Ministarstvo unutrašnjih poslova. Odbrana će pokazati da je
20 dugotrajni pritisak koji je vršen na hrvatsko... na srpsko stanovništvo, na
21 teritorij Krajine i na teritoriji kompletne Hrvatske doveo do političkog
22 organizovanja srpskog stanovništva.

23 Odbrana će preko dokumenata koji se odnose na rad najviših tela Hrvatske,
24 Vrhovnog državnog vijeća pokazati, da je rukovodstvo Hrvatske na čelu sa
25 Tuđmanom još 1992. godine imalo tačan podatak da je od 76%, ili 78% pripadnika

26

27

28

29

30

1 MUP-a Hrvatske koji su bili srpske nacionalnosti, polovinom 1992. Srba ostalo
2 samo 6% i da nijedan nije imao rukovodeću funkciju.

3 Dakle, radilo se o masovnom otpuštanju po nacionalnoj osnovi. Odbrana će
4 pokazati preko svedoka koji govore o političkoj situaciji u Hrvatskoj i
5 ponašanju konkretnih ljudi, i gospodina Martića, da nikakav plan sa srpske
6 strane o progonu stanovništva ne samo da nije postojao; da je postojalo nešto
7 drugo. Da se radilo o pokušaju da se primjenom oružane sile srpsko stanovništvo
8 u Hrvatskoj disciplinuje, da su ljudi otpušteni s posla, da su ubijani, da su
9 zastrašivani, da su im kuće minirane.

10 I da su pri svemu tome sve te strašne tenzije i ti strašni sukobi doveli
11 do kompletnog sloma sistema, da država nije mogla da funkcioniše, da su
12 međuljudski odnosi ljudi pokvareni, da su proradile najniže strasti, da je
13 žrtava bilo na gotovo svim stranama. Odbrana će kroz izveštaje Saveta
14 bezbednosti ukazati na to da se radilo o klasičnim elementima građanskog rata na
15 tom području. Kroz svog eksperta, Odbrana će pokazati da je sve ovo o čemu
16 govori ,Optužnica se dešavalo na teritoriji pod zaštitom Ujedinjenih nacija, u
17 prisustvu Ujedinjenih nacija, pod njihovom kontrolom. Odbrana će -

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mogu li da vas prekinem? Gospodin
19 Whiting je zatražio nekoliko minuta da pokrene nekoliko tekućih pitanja prije
20 nego što danas završimo. Da li bi sada bio pravi trenutak za to? A Vi možete
21 sutra nastaviti sa uvodnom riječju. Da li će to biti uredu?

22 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala Vam. Ja sam taj momenat zaboravio.

23 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančević. Imate
24 riječ, gospodine Whiting.

25 G. WHITING: [simultani prijevod] Nekoliko pitanja, časni Sude. Prvo je, u
26 skladu sa nalogom Suda od prošle nedelje. Jučer smo dobili primjerke dokaznih

27

28

29

30

1 predmeta Odbrane koje ranije nismo imali. To su oni bez ERN oznaka. Dobili
2 smo dva svežnja dokaznih predmeta. Nažalost, ni jedan nije preveden. Znači, mi smo
3 dobili dva svežnja dokaznih predmeta na B/H/S-u. Doslovce, svi su na B/H/S-u. Mislim
4 da prema tumačenju iz Pravilnika, da bi bili usvojeni u spis, oni treba da budu
5 prevedeni, a inače ne mogu se koristiti. Mi smo ih pregledali sa prevodiocem i
6 mislim da treba da dobijemo prevode i mislim da je Odbrana to zatražila. Zatim
7 bih zamolio da ih dobijemo što je moguće prije i to je takođe prema Pravilniku.

8 Drugo je, tužioca brine to što su i danas, a i ranije je bilo veliki
9 broj dokumenata koji su opisani, odnosno, rečeno je da će oni da se koriste u
10 izvođenju dokaza Odbrane, a ne nalaze se na spisku. Na primjer, prema pravilu
11 98bis, Odbrana je ustvrdila da ima fotografiju ambasadora Galbraitha i rečeno je
12 da imaju namjeru da zatraže usvajanje u spis i svakako je jasno da će se
13 usvajanje zatražiti tokom izvođenja dokaza Odbrane. Mislim da taj članak,
14 odnosno fotografija, se ne nalazi na spisku dokaza Odbrane. Zatim, broj članaka
15 i dokumenata koji se spominju: članak iz *Der Spiegela* 1990., izjava doktora
16 Wolfganga Poleta /u engleskom transkriptu: "Pohrt"/ iz 1991. godine, dokument
17 UN-a od 11. decembra 1991., pismo generalnog sekretara od 10. septembra 1991.,

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Rezolucija UN-a 752. I ovo sam pregledao dok sam slušao, a koliko vidim, nijedan
2 od ovih dokumenata se ne nalazi na spisku dokaza Odbrane. Ukoliko se oni
3 spominju u uvodnoj riječi, ukoliko se predviđa da će se koristiti tokom
4 izvođenja dokaza Odbrane, trebalo bi da budu na spisku dokaznih predmeta
5 Odbrane.

6 Treće je, jučer sam dobio dva detaljna rezimea ili detaljnija rezimea
7 prema pravilu 65ter koji se odnose na svjedoka čije će svjedočenje početi sutra
8 i na svjedoka koji će svjedočiti poslije pauze. Svjedok koji će svjedočiti
9 poslije ljetne pauze je Momir Bulatović, a u sažetku je navedeno da njegovo
10 svjedočenje treba da traje 10 sati, a to je prema mom računu, tri dana, ili
11 možda nešto manje i Odbrana mi je rekla da će veći dio nedjelje biti potreban za
12 ovog svjedoka. To me malo brine.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Što Vas zapravo brine? Nisam shvatio
14 Vašu poentu.

15 G. WHITING: [simultani prijevod] Ono što nas brine je da je Odbrana
16 prvobitno rekla da će za ovog svjedoka biti potrebno tri dana, a sada govore
17 veći dio nedjelje. A to je jedini svjedok koji nam je najavljen za svjedočenje za
18 tu nedjelju.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Koja je to nedjelja?

20 G. WHITING: [simultani prijevod] Prva nedjelja poslije ljetne pauze.

21 Jedino pitanje u vezi sa sažecima prema pravilu 65ter, primjećujem da za
22 oba ta sažetka nema ničega što svjedok kaže o Milanu Martiću. Možda svjedoci
23
24
25
26
27
28
29
30

1 neće ništa govoriti o Milanu Martiću, ali ukoliko se očekuje da će svjedok
2 govoriti nešto o optuženom Milanu Martiću, onda je to nešto što očekujemo da
3 treba da bude u rezimeu prema pravilu 65ter.

4 Što se tiče svjedoka za ovu nedelju, iako je svjedok opisan kao ministar
5 vanjskih poslova RSK od oktobra 1992. pa nadalje, doslovce cjelokupno
6 svjedočenje za koje se očekuje da će ga dati odnosi se na period od 1990. do
7 1991. Nije mi jasno iz ovoga rezimea koja je osnova da on može svjedočiti o
8 tome. Možda je to nešto što će postati jasnije tokom njegovog svjedočenja.

9 Posljednje, časni Sude, očekivali smo da juče dobijemo dokazne predmete
10 koji će se koristiti sa svjedokom čije svjedočenje počinje sutra, ali mislim i
11 za svjedoka koji će svjedočiti poslije pauze. Nismo dobili nikakvu naznaku o
12 tome koji će se dokazni predmeti koristiti. Dobili smo jednu *e-mail* poruku u
13 kojoj se kaže da ćemo to dobiti odmah na početku jutra, danas. Mislim da je već
14 uveliko prošlo prije podne, nismo ništa dobili. To sam htio da kažem.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Whiting.

16 Gospodine Milovančeviću, ja se nadam da možete da odgovorite na ovo što
17 su razlozi za brigu tužioca. Idemo jedno po jedno. Ako sam dobro shvatio, ono
18 što Vas brine gospodine Whiting, pomozite mi, ja sam zapisao šest razloga. Prvi
19 je, gospodine Milovančeviću, prvo da idemo sa time: Primjerci dokaznih predmeta

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 koje tužilac dobije su svi na B/H/S-u i treba da budu prevedeni, kako za spis,
2 tako i za tužioca, jer su inače tužiocu neupotrebljivi. Hoćete li da odgovorite
3 na to?

4 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, sve ovo što je kolega Whiting rekao, je
5 nešto što je potpuno razumljivo Odbrani i u mnogo čemu ja razumem njegov stav.
6 Problem koji ima Odbrana jeste izuzetna kratkoća vremena. Mi imamo ogroman
7 problem. Jednostavno, mi smo iz hoda, nakon tužiočevog slučaja ušli u pripremu
8 sopstvenog slučaja. I to je pitanje na koje smo mi pokušali da ukažemo Sudskom
9 veću. Radilo se o jednoj situaciji da se ne bi razumelo da Odbrana u bilo kom
10 smislu opstruira ili onemogućava rad kolege tužioca. Naravno, mi moramo da
11 prevedemo ove dokazne predmete, ali časni Sude, postavlja se -

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Vaša dužnost nije samo da ih
13 prevedete, nego i da ih prevedete na vrijeme. Ali se stalno vraćate, kao da ste
14 Vi počeli pripremu izvođenja dokaza Odbrane tek nakon završetka izvođenja dokaza
15 tužioca. To nije prihvatljivo, gospodine Milovančeviću. Vi ste dolazili na Sud,
16 Vi ste unakrsno ispitivali svjedoke tužioca, vidjeli ste da se njihovo izvođenje
17 dokaza približava kraju i paralelno sa time Vi pripremate svoje izvođenje dokaza
18 i treba da budete spremni da počnete odmah nakon što se završi izvođenje dokaza
19 tužioca, a dio tih priprema svakako uključuje i prevod dokumenata koje imate
20 namjeru koristiti na Sudu kada počnete sa izvođenjem dokaza. Službeni jezici
21 Suda su engleski i francuski, a ukoliko dokumenti nisu ni na jednom od tih
22 jezika, morate da ih imate prevedene. To ne morate Vi lično da uradit. Vi
23 jednostavno taj osao dodijelite nekom drugome, nekom prevodiocu, a Vi nastavite

24

25

26

27

28

29

30

1 sa unakrsnim ispitivanjem svjedoka tužioca i radite ostale Vaše profesionalne
2 zadatke.

3 Ja jednostavno ne mogu da shvatim zašto stalno govorite da je izvođenje
4 dokaza Odbrane počelo, odnosno priprema počela nakon završetka izvođenja dokaza
5 tužioca. I vrlo mi je teško da to shvatim.

6 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ono što Odbrana pokušava da kaže i Sudskom
7 veću, poštovanom Sudskom veću i kolegi tužiocu jeste da se nalazi pred nemogućom
8 misijom. Dakle, od Odbrane se ne može tražiti nemoguće. Vi lično ste bili
9 prisutni na 65ter meetingu u novembru 2005. kad je Odbrana ukazala na problem da
10 smo do tog trenutka 20 meseci bez sredstava za rad i da čeka osam podnesaka po
11 tom pitanju ranijem Sudskom veću i Sekretarijatu. Vi ste bili vrlo iznenađeni
12 tom činjenicom, ali ste ipak zakazali početak suđenja za 13. decembar. I tu je
13 osnov problema. Mi se možemo u hodu... mi smo imali kao Odbrana zadatak da se u
14 hodu pripremamo za unakrsno ispitivanje da nadoknadimo nemogućnost da radimo 20
15 meseci, ali jedna stvar je, časni Sude, priprema za unakrsno ispitivanje - to je
16 lakši deo posla. Priprema sopstvenog slučaja je nešto sasvim drugo. I sve ovo
17 što nas čeka, mi znamo št... da treba da uradimo. I znamo šta moramo da uradimo
18 po pravilima. Ali smo zbog toga pokušavali da ukažemo Sudskom veću da smo u
19 nemogućim rokovima. I mi smo odlukom Veća o početku suđenja faktički uvedeni
20 u... pod jedan pritisak koji smo izdržavali dok je trajao tužiočev slučaj. Ali
21 sada bez ove pauze, mi dobijamo nemoguću misiju, nemoguć zadatak. Jednostavno,
22 tužilac je za svaku od ovih radnji imao mnogo više vremena nego mi. I dva meseca
23 da pripremi svoju uvodnu reč, i dva meseca da pripremi listu svedoka i dokaza. I
24 sve mi to znamo, i mi to imamo sve spremno, ali je to sad tehnički obim posla,

25

26

27

28

29

30

1 časni Sude, koji je takvog obima da mi jednostavno... Mi sad imamo nalaze
2 eksperata kojima smo davali instrukcije odavde. Ali nismo mogli da pročitamo to
3 sve jer to nije moglo realno da bude gotovo jer je tužiočev slučaj bio u toku.
4 Mi nismo mogli imati spreman svoj slučaj pre nego što je tužilac završio svoj
5 slučaj. I ono što smo učinili dostavljanjem ove liste po pravilu 65ter koju sad
6 treba da ispravimo do petka, to nije urađeno zbog toga što mi ne poštujemo
7 kolegu tužioca ili što želimo da ignorišemo upozorenja Suda, nego odraz naše
8 situacije je da radimo u okolnostima koje su za nas obavljanje... ispunjavanje
9 nemogućeg. Jednostavno mi fizički ne možemo da postignemo. Mi ovo radimo 24
10 sata.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, kada možemo
12 očekivati prevode primjeraka ovih dokaznih predmeta koji su na B/H/S-u?

13 G. MILOVANČEVIĆ: Ja se moram konsultovati sa članovima tima Odbrane,
14 časni Sude, pa ću Vam to reći. U ovom trenutku sada to ne mogu da Vam kažem. U
15 kakvoj situaciji... Zašto Vam kažem, časni Sude? Sinoć je stigao svedok koga bi
16 trebalo da saslušamo sutra. Mi nismo imali kontakt sa svedokom jer je stigao
17 noćas, prošle noći. Danas nismo imali kontakt sa njim jer pre podne je sednica.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, ne vidim u
19 kakvoj vezi to dvoje. Možete li se konsultovati sa svojim timom i reći nam sutra
20 odmah na početku prijepodneva kada mislite da nam možete dati prevode tih
21 dokaznih predmeta?

22 Oprostite?

23 G. MILOVANČEVIĆ: Oprostite što sam Vas prekinuo, nisam shvatio da sam
24 Vas prekinuo.

25 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. Uredu. Sljedeće pitanje
26 koje je pokrenuo tužilac, a što brine tužioca, prema onome što sam zapisao, to
27 je da postoje dokumenti koji nisu objelodanjeni, ali su spomenuti u uvodnoj
28
29
30

1 riječi i stoga se sugerije da će se koristiti, a cjelokupan spisak primjera nam
2 je rečen. Jedan, kojeg sam se odmah sjetio je fotografija gospodina Galbraitha.
3 Ima još nekoliko dokumenata koji su spomenuti. Nadam se da shvatate da biste Vi
4 mogli koristiti te dokumente u izvođenju dokaza, morate da ih objelodanite.

5 Da li imate neki komentar?

6 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, to potpuno razumemo i potpuno prihvatamo
7 kao našu obavezu. Potpuno. Činjenica da smo izostavili fotografiju gospodina
8 Galbraitha je samo dokaz pod kolikim smo pritiskom u ovom trenutku da od tih
9 nekoliko hiljada dokumenata koje sad treba sabrati, prevesti, popisati,
10 objasniti njihov sadržaj, da to jednostavno ne znam... mi ne znamo šta ćemo pre.
11 Ali smo mi u toj situaciji zato što se realno nalazimo kao tim Odbrane u ovoj
12 poziciji.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, fotografiju
14 ne prevodite. Ona je fotografija. Ona jednostavno ima svoj jezik.

15 G. MILOVANČEVIĆ: Nisam mislio na prevođenje fotografije, časni Sude.
16 Hteo sam da kažem da nam je promaklo da, na primer, takav dokument stavimo na
17 listu iako nam je on jedan od važnih dokumenata i imamo interes da ga pokažemo i
18 naravno da ćemo ga pokazati. Ali to... to je... pokušao sam da Vam saopštim da
19 je to dokaz okolnosti pod kojima sada deluje Odbrana.

20 Znade, časni Sude, ja Vas molim da razumete našu poziciju. Posle pet i
21 po meseci rada Tužilaštva - to je bio vrlo ozbiljan rad - mi smo se u hodu
22 spremali za unakrsno ispitivanje. Mi sada treba... trebalo bi da odemo na
23 godišnji odmor - mi smo već sada premoreni - i da ceo godišnji odmor potrošimo,
24 dan i noć, da bismo pokušali da izvršimo obaveze koje zaista po pravilima imamo
25 i kojih smo mi svesni. Mi nismo srećni što smo ovakvu listu dokaza predali.

26 Predali smo je u najkraćem mogućem sažetku i kolega tužilac je tu u pravu, ali

27

28

29

30

1 ne zato da bi njemu otežavali posao ili Vas nepoštovali, nego zato što zaista
2 smo u ovoj situaciji u kojoj jesmo. I pri tome ćemo nakon godišnjeg odmora doći
3 ovde izmoždjeni da nastavimo sopstveni slučaj. Ja Vam ukazujem

4 samoopredjeljenj... ja pokušavam da Vam ilustrujem da jednostavno Odbrana nema -

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mogu li da Vas prekinem? Mogu li da
6 Vas prekinem? Mogu li da Vas prekinem, gospodine Milovančeviću? Kad mislite da
7 bismo mogli imati te dokumente koji nisu bili objelodanjeni, a koje Odbrana ima
8 namjeru koristiti prilikom izvođenja dokaza? Mislim da je ideja u tome da
9 pokušamo razriješiti problem. Kada mislite da možemo imati te dokumente? Ili,
10 kada tužilac može imati te dokumente?

11 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ja sam... U pravu je kolega Whiting. On je
12 pomenuo nekoliko dokumenata koje sam ja citirao, odnosno pomenuo u svojoj
13 uvodnoj reči. Mi ih... Činjenica da se oni ne nalaze na listi je naš propust,
14 ali mi do ovog trenutka nismo bili svesni tog propusta zbog tempa kojim smo
15 radili i zbog potrebe da od tih desetina hiljada strana izdvojimo baš ono što
16 nam treba i da popišemo kako treba. To je verovatno jedna omaška, ali pitate nas
17 kad ćemo moći. Mi ćemo pokušati da to... Znade sad, časni Sude, ne znam -

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mogu li opet da Vas prekinem, molim
19 Vas? Možete li nam reći kada mislite da možete da objelodanite te dokumente?

20 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, Odbrana bi želela da svoju obavezu ispuni
21 do kraja i bez potrebe da kolega tužilac ima bilo kakvu primedbu jer to zaista
22 nema smisla. Mi nismo imali primedbu na njegov sažetak koji je on nama dao u
23 tome smislu da je on obuhvatio ono što je za njega smatrao relevantnim. Ako je
24 moguće, ako nam možete dati rok da najkasnije 14. avgusta mi to imamo sve
25 spremljeno onako kako treba, mi mislim da ćemo to uspeti nekako da uradimo.
26 Uspećemo. Mi ćemo... moramo to uraditi. Ali ovi kratki rokovi koji nam se sada
27 ostavljaju, jednostavno nama u suštini mnogo otežavaju situaciju, a ne pomažu
28 razrešenju problema jer ne znamo čega bi se pre dohvatili u poslu. A koncepcija

29
30

1 Odbrane jednostavno je postavljena tako - ja sam to pokušao kroz ovu uvodnu reč
2 da Vam pokažem - da je osporavanje te suštinske teze Tužilaštva o udruženom
3 zločinačkom poduhvatu vrlo širok posao. I on se... a on se pri tome mora svesti
4 na vreme koje je tužilac imao u prikazivanju svog slučaja. I zato Vam molim mogu
5 ovo da -

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možemo li da čujemo jedan drugoga, da
7 saslušamo jedan drugoga? Mi se trenutno ne bavimo strategijom Odbrane. Mi se
8 bavimo dokumentima koje imate namjeru koristiti tokom suđenja koji nisu bili
9 objelodanjeni. Mi pokušavamo da ustanovimo kada Odbrana misli da može da bude u
10 situaciji da objelodani te dokumente. Ostanimo usredsređeni na to pitanje i
11 pokušajmo da razriješimo to pitanje. Vi ste rekli da ako Vam Vijeće da rok od
12 14. augusta da biste sve uradili, sve što treba da bude urađeno, i to kako
13 treba. Prije no što se ponovno obratim gospodinu Whitingu da vidim šta on kaže o
14 tom predloženom roku, 14. august, dozvolite da sljedeće ustanovim: U taj rok ne
15 uključujete dokumente koje imate namjeru koristiti ove nedelje zato što
16 dokumenti koje imate namjeru da koristite ove nedelje, već bi trebalo da su kod
17 tužioca. Barem, barem sada.

18 G. MILOVANČEVIĆ: /nečujno/, časni Sude.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. Gospodine Whiting, šta Vi
20 kažete?

21 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, ja bih predložio sljedeće
22 da... U redu je da Odbrana 14. augusta izađe sa nekim spiskom, ali čini mi se da
23 one teme koje sam ja spomenuo ili bilo koji drugi dokumenti koje već sada znaju,
24 a koje su znali otkako su počeli pripremu izvođenja dokaza i znaju da će ih
25 koristiti, njih bi nam mogli ove nedelje obezbjediti. Drugim riječima, ja

26

27

28

29

30

1 predlažem nekakvo objelodanjivanje Odbrani, a to je da... to je nekakvo
2 sukcesivno objelodanjivanje. Zanimalo bi me da dobijem barem one dokumente, a
3 onda ako hoće da dodaju još neke dokumente do 14. avgusta, /prijevod engleskog
4 transkripta: "to bi bilo u redu"./

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možete li da napravite ovakvo
6 sukcesivno objelodanjivanje, gospodine Milovančeviću? One dokumente koje ste
7 spomenuli tokom uvodne riječi, da li možete njih da objelodanite u neko vrijeme
8 ove nedelje? A tokom ljetne pauze možete da obezbijedite da svi ostali dokumenti
9 budu obrađeni i objelodanjeni.

10 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ovo što sam danas spomenuo, to bi trebalo
11 do kraja nedelje da stignemo da uradimo. Ja sam sa tim saglasan. Dakle, ove
12 danas obelodanjene dokumente... pomenute dokumente, to bi mogao da uradim do
13 kraja nedelje. Da to bude u tom sukcesivnom smislu učinjeno. Prvo taj deo, a
14 onda u nastavku ovo što je ostalo.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. Onda tako nalažemo.

16 Sljedeće pitanje koje sam zabilježio - rekli ste gospodine Whiting da
17 ste juče dobili detaljnije rezimee prema pravilu 65ter, ali nisam shvatio u čemu
18 je problem.

19 G. WHITING: [simultani prijevod] Dva razloga za brigu. Prvi, Vijeće je
20 naložilo Odbrani da objelodani detaljne sažetke prema pravilu 65ter za sve
21 svjedoke koje će pozvati tokom prve nedjelje nakon ljetne pauze, a mi smo dobili
22 samo onaj koji je za tu nedjelju, a to je svjedočenje koje bi trebalo da traje
23 samo tri dana prema onome što je procjena Odbrane. A drugo je, što se tiče
24 sažetaka, ne spominju se u sažecima, barem za ova dva svjedoka, šta će ti

25

26

27

28

29

30

1 svjedoci govoriti o optuženom. I kao što sam već rekao, neće biti ničega što bi
2 po našem mišljenju bilo sadržano u tim sažecima. Da li će svjedok govoriti bilo
3 šta o optuženome, ukoliko jeste slučaj, onda bi to trebalo da bude u rezimeu.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] To su dva pitanja, gospodine Whiting.
5 To su sažetci prema pravilu 65ter. Da li imate neki odgovor na to, gospodine
6 Milovančeviću?

7 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, pošto smo radili te sažetke ja tačno
8 razumem o čemu gospodin Whiting govori i znam šta ga interesuje i šta ga muči,
9 odnosno na problem... koji problem pominje. U pogledu ovih sažetaka, imamo kao
10 Odbrana vrlo jasan problem. Veliki je broj svedoka. Mi smo od dosta svedoka
11 odustali, ali je to opet vezano samo za raspored suđenja. I mi ovo što sada
12 radimo sažetke iznova da bi korigovali ovu prethodnu listu, ponovo radimo pod
13 jednim pritiskom koji je za nas takav da nas vodi u skraćivanje, u možda
14 sastavljanje čak i neadekvatnog teksta, odnosno nepotpunog teksta. Mi znamo šta
15 sažetak izjave treba da sadrži, ali se samo postavlja fizičke mogućnosti da to
16 postignemo. Nama je bilo stalo da predamo listu svedoka i dokaza. To su sve
17 svedoci sa kojima smo razgovarali, časni Sude, i izjave su dosta obimne, vrlo
18 obimne. E sad, to je posao koji treba organizovati i uraditi. I mi smo to ušli
19 sada, u ovih nekoliko dana. Imali smo pri tome čitav niz drugih obaveza i onaj
20 98bis... reč 98bis i ovo sve drugo što je sledilo. Ja pokušavam da Vam kažem da
21 mi radimo u iznudici. Vremenskoj. Totalnoj vremenskoj iznudici. Jednostavno
22 nemamo vremena da spremimo naš slučaj onako kako bismo mi želeli, a cilj nam je
23 da može tužilac da radi svoj posao i da mi možemo da radimo svoj posao.

24 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, mogu li da
25 Vas prekinem? Svi ovde radimo pod ogromnim pritiscima, ne samo Vi. Ako ste to

26

27

28

29

30

1 shvatili, dobrodošli. Dozvolite da kažem sljedeće. Ako sam ja dobro shvatio, ono
2 što kaže gospodin Whiting je sljedeće: Vi ste jednom svjedoku koji će svjedočiti
3 tokom prve nedelje poslije pauze... Vi ste spomenuli tog svjedoka, a prema Vašoj
4 procjeni - koju još uvijek može da razmotri Vijeće - taj svjedok treba da
5 svjedoči tri dana. A sada ne izgleda jasno da li će svjedok kojeg ste spomenuli
6 trebati svo vrijeme u toj nedelji ili samo tri dana. Ako će to biti samo tri
7 dana, onda treba da podnese taj sažetak za drugog svjedoka koji će svjedočiti
8 tokom ostatka nedjelje prije nego što pođemo na pauzu. Ako sam dobro shvatio šta
9 je problem tužioca. A sljedeće je: nijedan od sažetaka koje ste podnijeli za
10 svjedoke ne kaže da će ti svjedoci reći bilo šta o optuženome i on kaže da kako
11 on shvata, možda neće biti ničega o optuženome što će reći ovi svjedoci. On kaže
12 ako će ovi svjedoci nešto reći o optuženome, onda tužilac ima pravo da zna šta
13 će reći. Da li sam dobro protumačio Vaše razloge za brigu.

14 G. WHITING: [simultani prijevod] Da.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Pozabavimo se ovim dvama
16 pitanjima i recite nam kako ćete ih razriješiti. Mi smo shvatili da Vi radite
17 pod velikim pritiscima - saosjećamo sa time - ali kažite nam kako da se
18 pozabavimo, kako bi trebalo da razriješimo ova dva pitanja.

19 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, mi smo razmotrili iskaz ovog svjedoka,
20 gospodina Bulatovića, koji će doći odmah poslije godišnjeg odmora. Po našoj
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 proceni, njegovo glavno ispitivanje bi trebalo da traje tri, tri i po dana zbog
2 broja dokumenata koje bi trebalo da se uvedu preko njega. Tako da smatramo da bi
3 sa unakrsno ispitivanjem i ispitivanjem od strane Sudskog veća taj svjedok mogao
4 da konzumira celu nedelju. Zbog toga smo poslali samo njegov iskaz. Ova naša
5 procena, naravno, nas obavezuje, časni Sude. Mi to ne činimo -

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Znači već sada se kaže da će on
7 vjerovatno upotrijebiti više vremena nego što ste Vi predvidjeli za njega. Da li
8 sam dobro shvatio da to hoćete da kažete?

9 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, upravo tako. Jer smo mi procjenu njegovog
10 iskaza davali samo na osnovu izjave. Ali smo sada kada smo ponovo radili taj
11 posao i gledali dokumenta, ne samo na osnovu izjave, ali kada smo sada ponovo
12 gledali ono o čemu će gospodin Bulatović svedočiti, to je vrlo ozbiljno
13 svedočenje. On je bio i predsednik republike Crne Gore i predsednik Vlade
14 jugoslovenske i jedan od aktivnih učesnika na ovim konferencijama i čovek koji
15 će svedočiti i o ponašanju optuženih.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Susrećemo se sa jednom poteškoćom.
17 Sudija Nosworthy treba da ide na sjednicu u 14.15h.

18 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, jasno mi je. Možda da ovde
19 se zaustavimo i da nastavimo razgovor sutra. Ako samo mogu da čujem kada ćemo
20 dobiti spisak dokaznih predmeta koji će se koristiti preko svjedoka koji će
21 početi da svjedoči sutra, a to je onaj spisak koji je trebalo da dobijemo jučer.

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možete li nam reći, gospodine
23 Milovančeviću, prije nego što završimo, kad tužilac može dobiti ovaj spisak?

24 G. MILOVANČEVIĆ: /prijevod engleskog transkripta: " Časni sude, mi ćemo
25
26
27
28
29
30

1 to učiniti što najurg"/entnije, a kolegi ćemo to pustiti *e-mailom*. To je naša
2 obaveza i mi ne možemo početi ispitivanje svedoka bez obelodanjivanja tih
3 materijala. I ja Vas molim da sada se ne izjašnjavam direktno o tome kog minuta
4 i kog sata. To ćemo učiniti.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Šta znači "najurgentnije"? Koliko
6 uskoro će biti to "najurgentnije"?

7 G. MILOVANČEVIĆ: Moram da se čujem sa asistentom u timu Odbrane, časni
8 Sude. U ovom trenutku ne mogu da Vam kažem tačan podatak.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Jeste zadovoljni?

10 Mogu li da Vam dam neke rokove? Mogu li da kažem da imate obavezu da to
11 dostavite prije 16.00h sati danas poslije podne, gospodine Milovančeviću?

12 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, nemojte nam ostavljati rok, a mi ćemo ako
13 budemo mogli da završimo, to završiti to pre toga.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Uredu. Prekidamo sa radom.

15 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molim ustanite.

16 ... Sjednica završena u 14.07h.

17 Nastavak zakazan za srijedu,

18 12.07.2006. u 9.00h.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30